

Cena 1'50 din

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6 - Tel. 25-67 - Izhaja vsako soboto
Velja letno 36 din, polletno 18 din, četrtletno 9 din, za inozemstvo letno 50 din
Rokopisi se ne vračajo - Pošt. črk. rač. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglaš po ceniku

Vreme

od sobote do sobote

(Napoved od 20. do 27. avg.)

V južnem in severnem predelu Slovenije še nadalje nezanesljivo in oblačno vreme. Pričakovati je sicer tudi vedrih dni, v splošnem pa oblačno z možnostjo padavin. Toplotne razmere se bistveno ne bodo spreminile. Krajevne nevihte.

Teško življenje bajtarjev, kočarjev in dninarjev

„Hlapec Jernej“ in „sosedov sin“ terjata svojo pravico

Premalo je zemlje, da bi mogla živeti številne družine - Beg v industrijo - Kdor ostane doma, težko života iz dneva v dan - Bajtariji, dninarji, viničariji, to je večina slovenskega naroda

Med našim narodom živi v nekaterih pokrajinah še poseben sloj prebivalstva, ki izpolnjuje svoje življenje z delom pri raznih gospodarjih. Navadno so ti ljudje mali posestniki, kočarji ali bajtariji, posestniki malo zemlje in mnogo otrok, s katerimi jim je usojeno vsestransko življenje. V literaturi igra ta stan svojevrstno vlogo »sosedovega sina«, ki gleda za bogato gruntarjevo hčerjo, da bi se priženil na posestvo in si tako ustvaril boljši življenjski položaj. S tega stališča gledamo okrog sebe bajtarstvo slovenskega človeka; nekako čuden pogled nam obstane nad njim, čeprav ni treba poudarjati, da smo skoraj vsi Slovenci sinovi in hčere slovenskih drobnih gospodarstev in hčere slovenskih drobnih gospodarstev in hčere slovenskih drobnih gospodarstev in hčere slovenskih drobnih gospodarstev.

Drugi, ki niso zapustili »rodne grude«, so ostali doma. Ti živoritji po njivah in vinogradih kmetijskih posestnikov kot dninarji in opravljajo najtežavnejša dela za bore dnarje, da še za sol nimajo. Vržen so v delo brez vsake zaščite, ob vsakem izkoriščanju, ob minimalnih mezdah. Res je, mnogi so srečni, da je še vsaj tako in hvallijo Boga, če morejo zaslužiti dnevno ob hrani vsaj 5 dinarjev. Njih gospodarji, ki razumejo njih slab socialni položaj, jim pomagajo še z dajatvami v naturi, ker denarja, mnogokje ob 20 glavah živine in ob polnih so dli vina primanjkuje. Ob dobri letini živita za silo i eden i drugi. Pomisliti pa moramo, da je takšnih gospodarjev, ki bi posedovali 20 glav živine in polne sode vina, prav malo, jedva morebiti kak posameznik v vsaki drugi ali tretji občini, in da je še od teh vsaj polovica gospodarstev prezadolžena. Jasno je, da je ob takšnih razmerah življenje tega ljudstva zadosti trnjevo, ker vemo, kako dolgov grunt žro in da ni mogoče tega moloha nikoli nasiti.

Slovenci smo ljudstvo malih posestnikov, delavcev in slabo plačanega nižjega uradništva. Obrt in trgovina sta prav podoba našega siromaštva, izvzemši tuje kapitala, ki si je znal postlati pri nas s svojo samozavestnostjo tuja, ki sme in dela in uganja, dostikrat v brk

vsem zakonitim predpisom in postavam, kar hoče in kar se njemu prav zdi. V takšnih okoliščinah se pri nas niti nobena zasebna iniciativa ni mogla prav nikamor razviti. Ob budni pazljivosti organov, ki so bedeli nad delom Slovencev z janičarsko gorečnostjo, dočim so gospodu tujcu ministrirali s hlapčevsko uslužnostjo in lakajsko udanostjo, smo ostajali zadaj, narod je ostal pri svojem siromaštvu kot »sosedov sin«, ki gleda preko plot, kako bi zalezel bogato gruntarsko hčer. Nismo se in nismo se mogli razviti. Ako si je hotel posameznik pomagati, se je moral ali izseliti ali pa se »podrediti«. Ljudstvo je ostajalo na rodni grudi zvesto tradicijam svojih očetov, ki so živoritili v revščini in siromaštvu, rodili otroke, bodoče dninarje, stradali in umirali, eden preji, drugi pozneje.

Tudi temu sloju, ki ni zakoreninjen niti v kmetstvu niti v delavstvu, je treba posvetiti več pažnje. Na slovenski zemlji so cele pokrajine, ki bi jih lahko proglasili kot temu podobno pasivno ozemlje. Haloze, Rogaško-kozjanski okr., Dolenjsko itd. so posejani z našo revščino. Narodni zastopniki v bližini in sedanjem parlamentu so posvetili tem pokrajinam bore malo posla. Vse, ki imajo srce na pravem mestu in so zadosti zmorni, pozivamo, da storijo svojo človeško dolžnost!

Prošnja uprave

NA OGLED

pošiljamo občasno nekoliko zaporednih števil s pošto položnico (čekom), ki jih ni treba vračati.

KDOR ŽELI NAROČITI »EDINOST«, KI JO JE DOBIL NA OGLED,

naj izvoli nakazati naročnino takoj, da prispe sporočilo o nakazilu semkaj najkasneje 5 dni po prejemu prvih števil na ogled. In sicer vselej po možnosti obenem vsaj za 6 mesecev (18 dinarjev) ali najmanj za 3 mesece (9 dinarjev), pozneje pa redno po mogočnosti vnosa. Za tekoče 1. leto — 11 mesecev, februar — december 1938 — znaša naročnina samo 33 din.

DOSEDANJE PREJEMNIKE LISTA.

ki ne bodo poravnali naročnine pravočasno, bomo morali črtati. Naročniki iz mariborskega poštnega okolja lahko plačujejo naročnino osebno upravi.

KDOR LIST VRNE.

ker ga ne more ali noče naročiti, naj se pri besedah »Ne sprejemam, nazaj!« svojerodno podpisuje, ker so nam doslej vračali neke izvode tudi brez vednosti naslovnika. Napačno je mnenje, da je naš tednik nekakšen naslednik bivšega tednika »Neodvisnost«.

»EDINOST« JE NOV IN SAMOSTALEN TEDNIK.

Razpošiljamo položnice poštnega čekovnega računa št. 11.787 »Mariborske tiskarne d. d. Maribor« s pripisom na srednjem delu (sporočilu) zgoraj: »Edinost«. Kdor položnico »zgubi«, lahko dobi pri vsaki pošti golico (blanket) položnice za 25 par, ki jo je treba samo ustrezno izpolniti. Ena položnica lahko služi obenem za več naročnikov, kolikor jih pač lahko pripisemo na srednjem delu položnice zadi zaradi izvidnosti.

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE! NE ZAVRŽITE NOBENE POLOŽNICE! TO JE NAŠA PROŠNJA.

ki jo blagovolite upoštevati!

UPRAVA »EDINOSTI«, Maribor, Kopališka ulica 6.

Klic s severne meje!

**Zavest sloge in edinosti naj prevzame ves narod
So razločki med nami, toda treba je preko njih!**

Nekaj nadutega sveta nam piše pogin. Pa milijonski narod ne more poginiti, dokler ima vero vase in mladino. Živimo, delamo, svet piše o nas, torej s m o. Kdor nas bo hotel prebaviti, bo zbolel. Eksistencija! Ne s krvjo, ne s pritiskom nas ni mogoče spraviti s sveta.

Pred dvajsetimi leti smo povedali to dovolj jasno. So razločki med nami, nekaj jih je že od nekdaj, že po naravi, nekaj je umetno zgrajenih, toda mi gremo preko vsega, mi gremo, mi moramo iti naprej!

V teh težkih dneh kličemo tu na severni meji:

kličemo slovensko mladino, naj pozabi na medsebojne spore in strankarsko borbo, naj odloži za trenutek, za dva trenutka politično pripadnost, da bo spet Slovenec Slovencu brat ne volk, da ne bo za blagor tujih generalov govoril nož v rokah pijanih ljudi, da bo zavest sloge, edinstva prevzela ves rod;

kličemo Sokole in Orle, kmetstvo in delavsko mladino, naj s treznostjo in disciplino opomni svoje vrste: Pozor! Kličemo mladino po vaseh in mestih, vso mladino, ki čuti in živi slovensko!

Kličemo izobraženstvo, naj vstane iz za miz, pusti visoke teoretične debate in stopi na trdna tla, kjer dan za dnem gine naša narodna posest, kjer dobiva vedno večjo besedo v gospodarstvu in v javnem življenju tujec;

kličemo politične voditelje, naj nehajo študirati številke o medsebojni strankarski moči, naj ob dvanaesti uri pustijo račune z volilnimi glasovi, vsaj zdaj naj pokažejo, da so Slovenci, naj povedo ljudem, da je nad strankarsko pripadnostjo še ne-

ka vzvišenejša stvar: zavest pripadnosti k slovenskemu narodu;

kličemo ves slovenski svet k petminutnemu molku, da boste spoznali in občutili: naša meja gor!

kličemo in bomo klicali. Mašili nam bodo usta, smejali se nam — toda, kdor vidi stvari, kakor se razvijajo, tega je strah, zaveda se važnosti sedanjega časa in ne bo nehal kričati in opozarjati.

Kompanija s sto generali

Najmanj tri četrtine voditeljev je preveč — Ostalo četrtino bi pa bilo treba temeljito »prerešati«

Čudno bi bilo vojskovanje, če bi se sre di najhujšega boja prikazala kompanija, ki bi imela sto generalov. To bi bila pač posebna modrost, vsak general bi imel svoje mnenje, eden bi hotel v napad, drugi bi povlekel kritje, tretji umik, četrti sploh nič — da, taka kompanija bi bila že v naprej obsojena na smrt. In če bi se kateri izmed vojakov še rešil, posebno velikega spoštovanja do teh generalov ne bi imel.

Narod pa vendar ima sto in sto generalov. Današnje življenje je bridek boj, treba je napejati vse moči, da se nekaj doseže. Tak majhen narod, kakor je slovenski, mora biti še posebno složen. Naši generali pa vsak v svojo stran. Sto generalov, sto vajeti. Vsak drži za svoje, eden tišči na jug, drugi na sever, eden na zapad, drugi na vzhod. Narod je pa vprezna živina. Hrope, ječi, zdaj potegne v eno,

zdaj v drugo stran, voz se pa prav za prav nikamor ne premakne. Če ga hoče odriniti v eno smer, dobi z bičem od druge strani. Naposled je najboljšje, da mirujemo in čakamo, si misli narod, bo že Bog dal kako. Bog pa ne bo dal, če si tudi sami ne bomo pomagali. Drugi narodi napredujejo, mi čakamo, drugi narodi delajo, mi čakamo na milost od zgoraj.

Da, sto generalov je poguba za kompanijo!

Pri nas je pač najvišji cilj vsakogar, da postane narodni voditelj. Vsak advokat sanja o tem, vsak pisar. Zdnja leta so to voditeljstvo še razširili. Nekako paradokso je, da so narodni voditelji zadolženi krčmarji in trgovci, ki še svojega gospodarstva ne znajo voditi.

Potem pač ni nič čudnega, da gre narod svojo pot.

Vsekakor je najmanj tri četrtine teh na-

rodnih voditeljev preveč. Šli naj bi med navadne vojake, potem bi bilo veliko, veliko boljše. Dosegli bi zlahka tisto, česar nam danes ni mogoče, namreč narodno slogo. Ljudstvo je sicer že davno zanjo, le voditelji, ti se obotavljajo. Vsak si pač misli: »Boljše v svoji skupini, v svoji stranki prvi, kakor v narodu drugi.«

Razstava slovenske pridonosti

Razne gospodarske razstave, ki jih Slovenci od časa do časa prirejamo, so za naš razvoj velikega pomena. Predvsem dvigajo našo narodno moralo, da v teh ogroženih časih ne bomo izgubili vere v svoj narodni obstoj. Dalje so izraz naše neomejene pridonosti. Kakor znašajo pridne mravlje svojo gnezdo, tako Slovenci od intelektualcev do zadnjih ročnih delavcev ne uganjamo s takimi priredbami ničesar drugega. Zato smemo biti tudi od časa do časa ob pogledu na svoje uspehe popolnoma zadovoljni in vesele volje! Kljub temu, da smo idejno do groze razprti v naših vrhovih, smemo upravičeno pohvaliti našo slogo in edinstvo, kakršna vlada na gospodarskem polju. Zares smejo naši delovni ljudje, obrtniki i. sl., drug drugemu n- polju te lepe gospodarske edinstvo čestitati in si še za nadalje biti svesti napredka, ki pride ob takih lepih prilikah do svojega izraza. Prepričani smo, da bo tako ostalo tudi znanost. Dvig naše narodne morale, ki so jo žal nekateri izobraženci v svoji vlogi voditelja naroda tako brezvestno zapravljali, da je narod sam v sebi že izgubil skoraj vsako zupanje, je ob razstavi slovenske pridonosti doživel svoj triumf.

Današnja

Številko dobijo samo tisti, ki so list naročili, ali pa se pisмено obvezali, da bodo naročnino poravnali najpozneje konec novembra tega leta v smislu obvestila v zadnji številki.

UPRAVA

7 dni domačih vesti

* Nj. Vis. kraljevič Andrej je bil v sredo operiran zaradi akutnega vnetja slepiča. Operacija, ki sta jo izvršila ljubljanska zdravnik dr. Dragaš in dr. Lavrič, je zelo dobro uspela.

* Djura Paunković umrl. V nekem dunajskem sanatoriju je umrl drugi podpredsednik Sokola Kraljevine Jugoslavije Djura Paunković, ki je bil pred nedavnim imenovan tudi za senatorja.

* Predsednik vlade dr. Stojadinović se že delj časa mudi na Bledu, kjer preživlja svoj dopust.

* Na beograjskem velesejmu bo vlada postavila velik državni paviljon.

* V Kočevju je začel izhajati »Kočevski Slovenec«. List bo izhajal trikrat na mesec, urejuje ga F. Radešček.

* Zagrebški nadškof dr. Stepinac je na evharističnem kongresu v Petrinji še prav posebno naglašal, da se dela Hrvatov krivico, ko se jim očita, da so proti državi. Hrvati so bolj za Jugoslavijo, kot vsi oni, ki Hrvate obrekujejo.

* Med zavarovalnicami in zavarovalnim uradnistvom je bil končno po 37 dnevni stavki dosežen sporazum. Zavarovalnice so sprejele kolektivno pogodbo.

* V Beogradu bo s 15. septembrom otvorena visoka šola za telesno vzgojo. S tem se bomo tudi v tem oziru osamosvojili, da ne bo treba pošiljati naših ljudi po tozadevno izobrazbo v rajhovsko Nemčijo.

* V Sremu bodo v madžarsko mešanih krajih otvorili še več šol z madžarskim učnim jezikom.

* V Drinski banovini je tamošnja banska uprava razpustila jugoslovansko-čehoslovaško ligo, ker je bojda prekoračila svoj delokrog.

* V zapore okrogne sodišča v Splitu je bilo oddanih 57 oseb, ki so bile aretirane ob priliki velikih demonstracij 27. julija. Skupno pa je sodišču prijavljenih nad sto oseb, ki so sodelovale v teh demonstracijah.

* Novo poslopje velike tobačne tovarne so pričeli graditi v Sarajevu. Tu bo v bodoče koncentrirana naša tobačna proizvodnja. Tako v Sarajevu. V ljubljanski tobačni tovarni pa so odpustili večje število delavstva, zlasti žensk, ker je bila ukinjena proizvodnja cigar. Čudno: tobačna proizvodnja menda nima obrambnega značaja, pa se vendar tudi seli na jug.

* Mariborski teden je kljub izredno slabemu vremenu zadovoljivo uspel. Obiskalo ga je okoli 70.000 ljudi.

* Tvornico avtomobilov gradijo v okolici Beograda. Dovoljenje za to tvornico je dobilo podjetje »Arandjelović«.

* Avtomobilov smo iz tujine uvozili v letošnjem polletju 1799, od tega iz Nemčije 1091.

* Odlog plačil je dovolilo kmetijsko ministrstvo hranilnici in posojilnici v Sevnici in pri Sv. Marku nižje Ptuj.

* Koncem avgusta se bo vršil v Zagrebu širokopotezno organiziran »Kulturni teden«, ki bo pokazal kulturni napredek Zagreba in Hrvatov.

* Na Bledu bo koncem tedna pričelo zasedanje Male antante, ki mu v političnih krogih pripisujejo veliko važnost. Iz napovedi je razvidno, da se bo zlasti reševalo vprašanje odnosov Madžarske do držav Male antante.

* V zvezi s sliavko, ki se je pojavila v nekaterih okrajih, je bilo odpovedanih več sejmov. Izdana pa so bila spet nova navodila glede izvoza v tujino.

* V Kamniku bodo odkrili spominsko ploščo generalu Rudolfu Maistru na njegovi rojstni hiši.

* Velike konjske dirke na Cvenu pri Ljutomeru bodo 4. septembra. Prijave za dirke sprejema odbor najkasneje do 28. t. m. Za zmagovalce so razpisane lepe nagrade.

* Za letošnji ljubljanski jesenski velesejem je dovoljena polovična vožnja po železnici. Dovoljenje za polovično vožnjo velja od 27. t. m. do 17. septembra.

* Gradnja železnice Črnomelj—Vrbovsko bo nemara v kratkem pričela, če ne pride spet kaj vmes, kar bi delo preprečilo.

* Nad Mislinjsko dolino je pretekli teden divjala silna nevihta, ki je napravila ogromno škodo. Velike množine vode so preplavile njive in travnike ter pota in ceste. Hudo je prizadeto zlasti kmetjsko prebivalstvo.

* Živinski sejmi v Ljubljani so do nadaljnjega prepovedani, prav tako tudi vsak dogon goveje živine.

* V Ribnici na Pohorju že več dni stavkajo tamkajšnji kamnolomci, ki zahtevajo sklenitev kolektivne pogodbe.

* Nevihte so v preteklem tednu divjale na več krajih in napravile ponekod občutno materialno škodo.

Trnjeva pot do svobode!

**Nobeno trpljenje ni zamen - Svoboda terja vedno najvišjo ceno
Manjšina »dirigira«, ljudstvo umira na bojnih poljanah**

Človeški duh je že od nekdaj snoval in gradil najtežjo stavbo: S v o b o d o. Skozi vse vekove je bila Svoboda tista misel, ki je edina našla neko opravičljivost, in ki je stalno delila ljudstva na dve polovici: na tiste, ki so svobodo tlačili in na tiste, ki svobodo branijo. V drugem taboru je bila vedno ogromna množica ljudi — stalno se boreče za boljši in lepši prostorček na soncu — nad katero je manjšina neprenehoma zmagovala. Zgodba o verigah je stara, kakor je star človeški rod. In dejstvo je, da posamezni zločinci, ki jih je družba bila primorana vkovati v železe, niso nikoli toliko trpeli kot nedolžne množice, ki niso uganjale zločinov, pač pa te zahtevale pravico in svobodo. Teda je kri, mnogo, neverjetno mnogo dragocene krvi se je razlilo, kadar se je uprla raja proti tlačiteljem, da izvojuje Svobodo.

Nobena kri ni bila prelita zaman, še vsa ko trpljenje je rodilo uspeh. Četudi je opor tuzem hipno zmagoval, hipna, navidezna »zmaga« in »uspehi« niso rodili pravičesar, kar bi bilo komurkoli v dobro. Niti oportunistu. Kajti ostala je na njem sramota, ki jo zgodovina zaznamuje z besedo »renegat«, »janičar«, »poturica«, »jud«, »nemškutar«, »plačanec«, »izkore-

njenec« — i sl. Človek pa, ki je pošten — čeprav v okovih — bo vztrajal do zmage, ali morebiti še vztraja, dokler mu ne bo zasijal svobode dan, s prezirno gleda na »janičarje«. Drugačnega renegata tudi ne zasluži! Trpljenje zmaguje — ta zaveš je v vseh časih ustvarjala to, kar si polagoma široke množice tlačnega ljudstva prizadevajo najti in za kar so generacije za generacijami toliko in toliko žrtvovali: S v o b o d o!

Če človeški duh še danes snuje, ko je po svetovni vojni izgledalo, da plava človeštvo v Svobodi, je to samo znamenje, da v časih, ko se ponasamo z najdovršenejšo »kulturo« in »civilizacijo« (v znamenju najdovršenejšega kulturonosca bombnika!) svet na veliko tiči v suženjstvu. Niti stari vek, še manj temni srednji vek, ki slovi po svojih »kulturnih« sredstvih (natezalnica, klešče, izmikanje udov i. sl.), ne pomenita sprčo grozovitosti nad svobodnim in nezavarovanim človeštvom hujšega suženjstva kot je današnje. A tudi človek posameznik je v vsem svojem življenju, v dejanju in nehanju, tako omejen v najelementarnejših življenjskih vprašanjih, da že skoraj niti ne razpolaga svobodno z lasom na glavi. Čim hujša je reakcija, tem trša je sila pesti. Brutalna sila pesti je bila vedno in v vseh časih gro-

bokop svobode, le da se misel ne da kar takole ubiti. Končno vendarle triumfira Svoboda.

Koliko nepotrebnih besed je že padlo ob pobujanju »svobodne misli«. Svobode dejanja pa si že skoraj ne upamo braniti. Ponekod je že predpisan kruh, kakršnega smeš jesti. Človek se je torej zato rodil, da bo jedel tak kruh, kakršnega mu bo predpisal tisti, ki ima vsak dan na krožniku pogačo. No, pa če je že zmes kruha predpisana, bodi! Toda: dostikrat niti takšnega kruha ni! A človeku ni »dovoljeno« pobrati kamna s ceste, da bi ga jedel. Svobodna misel? Sanjaj o kruhu in nihče ti tega ne bo branil! — Toda, če zahtevaš kruh...

Mala manjšina z velikimi škarpami kroji narodom usodo tako, kakor je manjšina prav. Narodi ne znajo misliti. Simbol sodobnosti je lahko n. pr. princ Konoje. Princ Konoje »dirigira«, japonski siromak umira. Umira na ogromnih kitajskih poljanah, umira za gladom doma. Le to tolaži princa Konoja: Narod ne bo izumrl. Zakaj, narod se lahko svobodno plodi. — Narodi se lahko na veliko, v imperije, plodijo. Da, to je narodom na svetu zares danes še edina Svoboda! —

Za pravico kmetjskega stanu

**Razgaliti je treba verižnike in sladkobesedneže —
Proč s politiziranjem in zagrizenostjo — Kmetiki
ljudje, združite se v borbi za svoje pravice**

Čuje se klic: Kmet, pobrigaj se za svoj strokovno izobrazbo! Takšni kmetje, ki jim ni mar, kaj se godi po svetu, kamor ne vidijo izza domačih plotov, tudi ne bodo nikoli spoznali tistih verižnikov in sladkobesednih dobrotnikov, ki žive na njihov račun; takšni kmetje se bodo zmirom cemerili in beračili vse večne dni.

A nekateri ljudje so preveč sami zase, že preveč izmučeni in plašni, da bi mogli razločevati prijateljsko in iskreno besedo od nepoštenih in zahrbtnih. Zato pa je treba, da se širom naše države razlega glas kako je kmetjski poklic vreden spoštovanja in ljubezni. Čas je tudi, da plašno srce zapuščenega kmeta pride do zavesti, da nastopi in spregovori besedo o ponosu kmetjskega poklica.

Marsikateri kmet nima navdušenja za svoj stan, ker mu manjka zavesti in prepričanje do svojega poklica. Takšnemu kmetu je treba prijeti v roke »Edinost« in druge praktične liste, ker brez časopisa ne bi smela biti nobena kmetjska hiša. In tudi ne more biti, ker le iz lista boš izvedel, kaj se godi za tvojim hrbtom. Če pa bomo imeli v kmetjskem stanu takšne ljudi, da bodo svoj poklic na višjem mestu zatajevali in celo izrekli, da nismo kmetje, tako dolgo časa ne bomo mogli priti do izboljšanja svojega stanu.

Zato pa, kmet, proč s politiziranjem in zagrizenostjo in pobrigajmo se za svoj stan, da bo nam v korist, ne pa tistim, ki na naš račun živijo.

Mihael Veršec, Bizeljsko.

Kaj še! Bodi pameten!

Kakšen naj bo pošten in vesten politik

Glavno glasilo ljudskega vodje Hrvatov dr. Vladka Mačeka je »Hrvatski Dnevnik«, ki izhaja v Zagrebu. V njem je nekdo nedavno razpravljal o dolžnostih poštenega in vestnega politika. Med drugim zahteva od javnega delavca, da naj vedno služi resnici. Ljudstvu moraš povedati resnico tudi tedaj, ko mu resnica ni baš prijetna!

Narodu je treba pokazati v pravi luči politika, ki misli samo na sebe in o vsaki priložnosti hvali neke svoje zasluge. Politika ne sodi po njegovem obrazu in po njegovi postavi, marveč po njegovem poštenju, po njegovi duši in razumnosti!

Narod naj ve, s kom se politik družijo in od česa živi. Kvartopirec ni za vodjo

naroda ne za upravljanje njegovih stvarnih dobrin. To je treba narodu povedati. Zlo narodu, ki zaupa nedostojnim ljudem, kvartopircem, pijancem in slabičem.

Imamo politike, ki jih laž naravnost imenitno redi. Oni napačno razlagajo narodne težnje in potvarjajo narodno voljo. Svoboda jim je samo na jeziku. Hudo narodu, ki zaupa svojo bodočnost in usodo takim politikom.

Mi pa pravimo: Kaj še! Bodi pameten! Kdo bi potem še mogel in hotel biti politik in javni delavec za obči blagor pri nas? Izkušeni ljudje velijo, da samo še kakšen bedak. O resnici posebej, tej hčerki božji, pa že itak gre glas, da jo govorita samo otrok in norec.

Sotlski,

Pošta »Edinosti«

Skrbi za zdravje delavstva

(Kaj nam piše delavka.)

Spoštovani gosp. urednik! — Ker vidim, da pišejo drugi, sem se tudi jaz, kot Vaša naročnica odločila za par vrstic! Pišem Vam, da bodo Slovenci vedeli, v kaki stiski živimo ponekod delavke. V naši delavnici nas dela okrog sedemdeset žensk. Delavnica je v pritličju, v nekaki kleti. Prostor je majhen, ohna tudi prav majhna. O kakem zračenju ni govora. Zrak je poseben zdaj neznošen, da je grozno. Razni duhovi se mešajo med seboj. Nekateri sode družice so tudi slabe na pljučih. V takem je težko zdrav ostati! Moramo pa delati, da vsaj živimo. Pritožiti si nobena ne upa, ker bi lahko izgubila službo. Kadar se vrši kak pregled, prej vse prostore dobro

očistijo. Potem je za mesece in mesece dobro. Dobro bi bilo, ako bi prišli gospodje zdravniki enkrat v našo delavnico med delom. A ne, da bi naznanili prihod! Vrglo bi jih nazaj! A kdo naj jih opozori! Kdor ni zadovoljen lahko gre. Žensk je dovolj na svetu, jih slišimo! Zares smo uboge, ker smo ženske. Prosimo Vas, da nam pomagate! — Vas lepo pozdravljam.

Odgovor uredništva: Vaše pismo nas je zelo presenetilo. Ne moremo si misliti, da bi bilo pri naši odlični socialni zakonodaji kaj takega mogoče! Svetujemo Vam, da se obrnete do svoje strokovne organizacije (ali morda niste organizirani?), ki Vas bo po svojih predstavnikih skušala zaščititi. Dandanes imamo sredstva, ki so v takih slučajih prav uspešna. Zaupajte se svoji strokovni organizaciji, da Vam pomore; ako pa še niste organizirani, pa

mer, Gornja Radgona, Dolnja Lendava in Murska Sobota. V ta register bodo prešle vse tvrdke, ki so doslej spadale pod register v Mariboru.

* V Ljutomeru bo v nedeljo 28. t. m. velik narodni tabor, ki bo združen s proslavo 70letnice prvega slovenskega tabora.

Naš novi roman!

V prihodnji številki »Edinosti« začnemo priobčevati roman estonskega pisatelja AVGUSTA GAILITA

„Potepuhovi letni časi“.

To je vesela knjiga. Pisatelj, oženjen in oče nekoliko otrok, pobegne vsako pomlad iz svojega mestnega doma in se celo leto potepa po estonskem podeželju, doživlja v naravi in med ljudmi dagodivščine, ki ostanejo čitatelju nepozabne. Šele o pozni jeseni se vrača k ženi in otrokom.

V tej knjigi je prikazal avtor življenje estonskega ljudstva in estonske pokrajine. Vsa priroda oživlja pod Gailitovim peresom v čudežnih podobah pred nami. Kmetje, potepuhi, najbolj pa žene in dekleta, zdrava, življenjska, dehteča po ljubezni. Kakor povsod, je tudi tu žena romantična: skrivnostni, vsevedni potepuh priteguje nase pozornost žena povsod, kjer se pojavi. To je hamsunovski roman, ki pa se razlikuje od del velikega Nordijca v tem, da diha iz dela vedrina in veselost tam, kjer je Hamsun mračen in težak. — »Komur življenje brani, da bi se smejal, naj bere to knjigo; kdor pa se smeja, ne zna, še celot, sodi evropska kritika. Roman je za slovenske čitatelje novost, ki jih prvič seznanja z izrazitim delom mlade estonske literature.

Delo je prevedeno skoro že na vse evropske jezike, in najuglednejši kritiki se o njem izražajo kako le o malokaterem delu svetovne literature.

V teh zgodbah življenja estonskega naroda, ki je po številu in razmerah tako podoben našemu narodu, bo čitatelj marsikje našel neverjetno podobnost s slovenskim ljudskim življenjem.

storite svojo dolžnost: organizirajte se! Poleg tega smo prepričani, da podjetnik za pomanjkljivosti v obratu ne ve. Ker vemo, da vsak podjetnik stremi za tem, da ima zdravo in zadovoljno delavstvo, bo beseda gotovo zalegla. Ako se bojite zamere in osebnega razračunavanja, upoštevajte naš nasvet! Priidno čitajte »Edinost«!

Hrvatska duhovščina ne sme kandidirati pri volitvah

»Katolički list«, glasilo zagrebške nadškofije, objavlja vsem duhovnikom zagrebške nadškofije naslednje prepoved kandidiranja pri volitvah:

»Ker se v zadnjem času vse pogostejše govori o volitvah v narodno skupščino, objavljamo vsej duhovščini zagrebške nadškofije:

Noben duhovnik zagrebške nadškofije, delujoč ali upokojen in v kakšni drugi službi ne bo smel pri teh volitvah kandidirati neglede na to, kakšne stranke ali skupine bodo pri teh volitvah nastopale. Če pride do volitev, naj se noben duhovnik ne obrača na nadškofijski ordinariat po dovoljenje za kakršnokoli kandidaturu, ker se taka dovoljenja ne bo izdajala.«

Tedensko zrcalo

Diktatura in demokracija

Ob priliki odkritja spomenika Napoleonu je imel francoski minister vojne morarice daljši govor, v katerem je dejal med drugim:

»Napoleonovo življenje nas uči, da se je treba varovati osebnih režimov. Nevarno je, če država sloni na enem samem človeku. Seveda imajo tudi demokratični režimi svoje slabosti. Toda, kaj so le-te proti nevarnosti oblasti, ki je brez nadzorstva? Svoboda, mir in bodočnost naroda so preveč dragocene vrednote, da bi se jih brez nadaljnjega zaupalo enemu samemu človeku, četudi bi bil še tako izreden. Saj je celo sam Napoleon priznal, da se s silo ne da zgraditi nič trajnega, zakaj naposled je meč vedno tepen.«

Naj se nihče ne vara . . .

V Brnu je imel preteklo nedeljo govor čl. minister Rudolf Behinje, ki je v svojem govoru dovolj jasno povedal stališče do sedanjih dogodkov v ČSR:

»Naj se nihče ne vara, naša miroljubnost ni naša slabost. Naša vlada je trdna in močna, ker je trden in močan ves narod. Vlada pa je prevladna, ker uporablja vsa miroljubna sredstva. Če pa je določeno, da bo knjiga zgodovine zapisala, da smo se znova morali boriti za svobodo in pravico, potem bo tam zapisano, da je bil ves narod ena sama složna armada. Prepričan sem, da naše države ni mogoče premagati, pa kljub temu vsi želimo mir. Zakaj, kdor želi mir, ta bo našel večno življenje. Kdor pa pripravlja vojno, koplje jama samemu sebi.«

Dr. Korošec proti dr. Mačku

Nekateri listi pišejo, da obisku dr. Mačka v Beogradu ni pripisovati nobenega pomena. **Maček v Beogradu** je bil priložnost za razpravo o vprašanju, ki ga je dr. Maček postavil na dan obiska. Dr. Korošec in pa bivši minister Djura Janković. Dr. Korošec je naslovil na Dr. Mačka oster odgovor, v katerem pravi med drugim:

»Belgrad se je včeraj pokazal velikega in dostojanstvenega, zares kraljevskega, dokazal je, čeprav ogromna večina drugače gleda na politiko, da se v njem more mirno in svobodno sprehajati tudi največji opozicionalec. To naj si zapomni dr. Maček, da se ne bo moglo reči po starem hrvaškem pregovoru: Martin iz Zagreba, Martin v Zagreb.«

Navihani odgovor

Katoliška »Nova Dobra«, ki izhaja v Clevelandu je objavila tole drobtinico:

»Prijatelja, ki se je bil nedavno podal na kratek obisk v Slovenijo, sem po njegovem povratku vprašal, kateri del njegovega izleta je bil najlepši. Pa se je moč navihano nasmehnil in odvrnil, da je bil brezpogojno najlepši del izleta povratek v Ameriko!«

Čudno tolmačenje . . .

Ob priliki obiska dr. Mačka v Beogradu, je obiskala Beograd tudi JRZ-mladina iz savske banovine, ki sta jo v prostori JRZ v Beogradu pozdravila minister dr. Korošec in bivši minister Djura Janković, ki je na hrvaško mladino naslovil med drugim tudi naslednje besede:

»Kdor želi trdno in močno Jugoslavijo, ta se mora postaviti pod zastavo jugoslovanske radikalne zajednice. Kdor pa hoče slabo Jugoslavijo, naj gre v druge stranke. Toda tam, kjer se slabi Jugoslavija, tam nas ne bo, četudi bi ne ostali pri življenju. V času politične borbe mladina ne sme spat.«

Tako tolmačenje, kdo je dober in kdo slab Jugoslovian, se doje človeka s kaj čudnimi občutki, saj po svojem bistvu precej spominja na znane formule »protidržavljskih elementov«, ki jih je kaj vspešno uporabljal bivši režim JNS nad neljubimi nasprotniki, med katere je štel tudi nekatero sedanje odlične pristave JRZ. Poleg tega pa je zelo zanimivo, da tega dela Jankovičevega govora »Slovenec« ni objavil.

Ali je to krščansko usmiljenje?

Pretekli teden sem se mudil v Ljubljani in sem bil s prijateljem priča pretresljive slike. Pri križišču Dalmatinove ulice in Miklošičeve ceste ob Vzajemni posojilnici je stal popolnoma onemogel starček, oslabljen tako, da ni mogel niti hoditi več. Z največjo težavo je prestopil dva koraka, tretjega že ni mogel več, ter pri tem iskal ravnotežje, ki si ga je vzdrževal le z največjo težavo, da ni omahnil.

To mi je dalo povod, da sem pričel razmišljati: ali res nima Ljubljana človeka in zavetišča, kamor bi se dal ta usmiljenja vreden revež in še mnogo drugih

Vera v demokracijo in slovansko skupnost

V zmoti je, kdor na tihem vadija za našo zemljo — S svojo lastno močjo in vero v demokracijo in slovansko bomo na večne čase ohranili, kar je našega

Slovenci smo le ničla na zemeljski obli in ne igramo na odru evropskega političnega življenja nikake vloge. V kolikor se o nas v inozemstvu govori, je to le zaradi našega zemljepisnega položaja, kjer se spajajo vse štiri strani evropskega sveta, v drugi vrsti šele radi naravnega bogastva in izjemnih krasot te zemlje. Argumenti, kakor sklicevanje na rimljansko osvojevalno politiko, ki je pred dobrimi osemnajstimi stoletji zajela tudi naše kraje, kakor tudi dokazovanje, da je ta zemlja že stara lastnina Germanov, so le času primerno izvirna gesla, ki jim ne verjame niti najbolj zakotna pamet.

Mogoče se ni že nekaj sto let vadijalo za ta križišča — za slovenske gore, njive in sadovnjake, za vinograde in les ter vse, kar je v osrčju tega dela naše države, kot se vadija danes. Iz zanimanja, ki ga kažejo tujci za nas, iz njih dirnega in iz zivalnega vedenja, kjerkoli se jim le nudi prilika, moremo določno razsoditi, kaka usoda nas čaka, če bi se izpolnile njihove sanje. Ali se ne vedejo kot da bi bili mi, že petnajststoletni gospodarji te zemlje, njihovi koloni in oni naši absolutni od nekega posebnega božanstva izvoljeni ter že vknjiženi gospodarji? Naravno, da jemlje zdrava pamet to kot pojav skrajne slepote in naivnosti, vznikle iz bolne miselnosti. Vendar pa so ti drobci značilni, zelo poučni in odlično svarilo.

Vadija se za nas na dveh straneh — mogoče v naše dobro. Pa si predstavljajmo, kaj bi bilo z nami, če bi bil naš dober milijon prepuščen sam sebi! Saj bi ne dosegel razmerja krnine napram nebotični gori in bi ne mogli na branik, pa če bi bili skrajno edini in pripravljeni na žrtve do poslednjega bitja. A nismo sami. Usoda je že tako odločila, da se o velikih zgodovinskih dneh, pred katere nas postavlja tekoča zgodovina, ne kuje bodočnost na-

rodov z 1 : 100 in še več, ampak, da so vmes neke, skoro bi rekli, nedoumne sile, ki to razmerje zvrstijo v prilog šibkejšemu členu, torej v tem primeru eni. Saj ne odloča le številčnost, ne surova materialna sila, ampak nekaj, kar se ne da potisniti ne pod mero, ne na vago. Duh odloča, ideja! A, da ne bo napačnih razlag: odloča in odloči le taka ideja, ki nosi prvine življenja; le taka ideja, ki proži jamstvo neoviranega a vsestranskega razvoja posamezniku, socialnim skupinam, narodom, človeštvu — recimo kratko: danes bo odločila demokratska ideja.

Vadija se za nas. A nismo sami. Imamo že svoj lastni krov, svojo z jezerom prelite krvi in pretočenih solz izvojevano državo. Koliko jih je med nami, ki bi v sili in potrebi ne branili njenih mejnikov! V naši veliki državni družini ni kukavic in zajcev. Naj je pod našim krovom kakorkoli, ko bi pretila nevarnost, bi bil vsakdo na svojem mestu, v svesti si, da brani le svoje naravne pravice. Iz te poslednje misli pa moremo sklepati, kje je in bi tudi bila krivda, če bi kje ne bilo mož na mestu, oziroma, česa je treba, da takih ne bo. Opozorjamo le na nepremično resnico: Vsakdo mora čutiti pod nogami trdna tla.

Nismo sami. Naše misli in želje in dan na dan bolj prečiščene težnje dobivajo vedno jačji odmev v slovanskem bratstvu in vzajemnosti, v slovanski veri v demokracijo kot edino jamstvo miru in nove konstruktivne zgodovine.

Zato pa: Ne drobimo svojih sil s plitkimi klikarsko prstimi boji, v katerih sredini tiči interes le ozkega kroga! Veliki načrti zahtevajo delavcev z drugo sredino, globokega vpogleda v razvoj dogodkov in širokega razgleda čez porajajoči se svet in njegovo novo življenje.

—n

7 dni po svetu

□ Francoski zunanji minister Bonnet bo koncem septembra obiskal Turčijo, da še bolj utrdi dobre odnose med obema državama ter da dokončno likvidira nekatera sporna vprašanja.

□ Rusko-japonski spopad na Daljnem vzhodu je bil pretekle dni nekako zakrpan s premirjem, ki pa bržčas ne bo dolgo držalo. Premirje pomeni dejanski umik in poraz Japoncev, česar pa Japonci in njim naklonjene nekatere evropske velesile nočejo priznati, ampak trošijo najrazličnejše vesti o Rusiji. Kajpada: krepko jih podpira tudi nekatero slovensko časopisje.

□ Angleški posredovalec lord Runciman je v Pragi pridno na delu. Na vse strani zaslišuje prizadete manjšine ter po samezne predstavnike strank. Splošno se govori, da ni niti misliti, da bi sudetski Nemci dobili popolno avtonomijo v taki obliki kot jo zahtevajo.

□ Z obiskom pri Hitlerju ne bo nič. Razširile so se vesti, da bo lord Runciman obiskal tudi Hitlerja, kar pa menda ne odgovarja resnici.

□ V Španiji se borbe nadaljujejo. Nacionalisti zatrjujejo, da so zelo napredovali, dočim republikanci te vesti zanikajo ter pravijo, da nudijo sovražniku dovolj močan odpor.

□ Med francoskimi socialisti in komunisti bo menda prišlo v najkrajšem času do popolnega preloma. Socialisti namreč očitajo komunistom, da stalno igrato dvolično igro. Na zunanjo so enotni s socialisti, v resnici pa mečejo volilnim članom socialistične stranke stalno polena pod noge.

□ Kako si Italija predstavlja vojno? Nek italijanski list pravi med drugim: Italijanski načrt vojne je, čimprej priti do odločitve. To namreč odgovarja italijanskim razmeram, zakaj Italija ima mnogo ljudi in korajže, nima pa zlata, bencina in železa, ki so za dolgotrajnejšo vojno zelo potrebni.

□ Med Francojo in Italijo je pred dnevi prišlo do takozvane »turistične vojne«. Francoska vlada je namreč izdala odredbo, po kateri smejo francoski državljani potovati v Italijo le v najnujnejših primerih, če jih sklopi prizna vlada za nujne. To je izzvalo v Italiji veliko nezadovoljnost.

□ Nesposobna diplomacija. Ameriški admiral Leahy je izjavil, da sodobna diplomacija ni v stanju zavarovati svetovni mir, pravtako tega ne morejo storiti razni pakti, zato je potrebno, da se Amerika zaneša na samo sebe ter se pripravi za vsak slučaj.

□ Angleški prekoceanski parnik »Kraljica Marija« je te dni potolkel svoj lastni rekord: pot med Londonom in New-Yorkom je prevozil v 3 dneh in 20 urah.

□ Oton Habsburški, pretendent na razne prestole, je baje zašel zaradi zaplenbe veleposestev v Avstriji v velike denarne stiske. Sedaj ima dohodek samo še s svojih posestev na Madžarskem. Če pa še tu uveljavijo agrarno reformo, si bo moral iti na trg.

□ V Indiji je reka Ganges na daleč preplavila obširno pokrajino ter napravila velikansko škodo. Pod vodo je več sto vasi, utonilo je več sto oseb.

□ Na Korsiki so preteklo nedeljo odkrili velik spomenik nekdanjemu evropskemu diktatorju Napoleonu.

□ Francoski general Vuillemin je prišel v Berlin na obisk k nemškemu generalu Milchu.

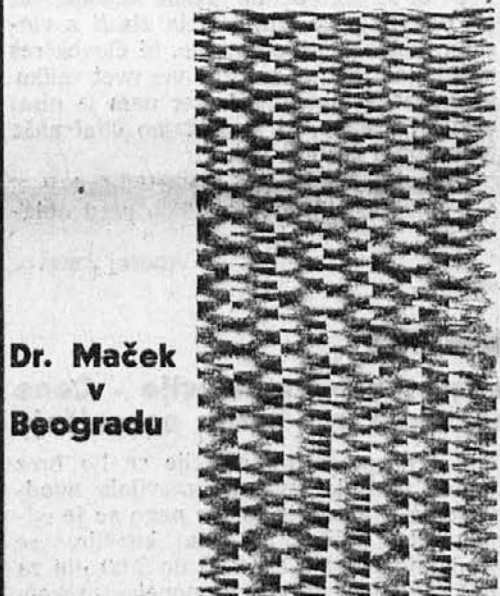
□ Severno od Londona je pretekle dni zapadlo nad pol metra snega. Tako muhastega vremena sploh še ne pomnijo. Sredi poletja najhujši snežni viharji.

□ Med Nemčijo in Italijo bo v glednem času prišlo do letalske pogodbe. Tej zamisli je služil tudi obisk italijanskega maršala Balba v Berlinu.

□ Na povabilo samega Hitlerja bodo v kratkem obiskali nekateri vidnejši predstavniki madžarske vlade Nemčijo. Nemčija se namreč zelo trudi, da si v čim večji meri pridobi simpatije Madžarske, kljub temu, da sedanja vlada na Madžarskem hudo preganja nacionalne socialiste, kar pa se zdi, je le pesek v oči.

□ V japonsko-kitajski vojni se je položaj kitajske vojske, kot poročajo časopisi, zelo izboljšal. Kitajci so v nekaterih odsekih zelo uspešno napredovali ter daleč nazaj porinili sovražnika.

□ Strašna letalska nesreča se je primerila češkoslovaškemu letalu, ki vzdržuje osbeni promet med Prago in Parizom. Nad Schwarzwaldom je treščilo na tla, prič mer se je ubilo vseh 16 potnikov. Nesreča se je zgodila zato, ker se je letalo v megli zaletelo v nek grič in treščilo na tla.

Dr. Maček
v
Beogradu

Po dolgotrajnejših pripravah je končno prišlo do napovedanega obiska dr. Mačka v Beogradu. Preteklo soboto je dr. Maček prišel v Beograd, kjer so ga sprejeli predstavniki srbskega dela Združene opozicije. Po poročilih časopisja je bil dr. Mačku prirejen na kolodvoru slajen sprejem, ki se ga je udeležilo, kot poroča češkoslovaško časopisje, okoli 120 tisoč ljudi. Graška »Tagespost« pa celo piše v svojem posebnem poročilu iz Beograda, da je bil to sprejem, ki ga Beograd po smrti Blagopokojnega kralja Aleksandra Zedinitelja ni več videl. Po vseh ulicah, koder je vodila pot dr. Mačka, je bilo na tisoče ljudi, ki so navdušeno klicali dr. Mačku in ostalim predstavnikom opozicije. Prav tako navdušeni pa je vladalo tudi pred hišo, kjer je bil nastanjen dr. Maček. Tu je moral dr. Maček dvakrat govoriti veliki množici ljudstva. V svojem govoru se je zahvalil za sprejem in za izraze simpatije

— — —

takih onemoglih in bolnih revežev, ki so ljudem v naporje na ulicah in drugod, z nadlegovanjem. Krščanski nauk nas uči usmiljenja, ki ga moramo tudi izvajati. Ali ni to greh, da nekateri, ki ne delajo nič, imajo vsega v izobilju, drugi pa morajo tako stradati, da oslabijo in potem ne morejo niti opravljati svojega dela. Ali je to socialna pravičnost? Človek, ki o tem razmišlja, bo pač obsodil tako stanje, medtem ko zato poklicani ne in ne slišijo pretresljivega klica bede in pomanjkanja. Ali res nimamo vesti?

Josip Udovič.

V Beogradu se je za časa dr. Mačkovega obiska vršilo več konferenc Združene opozicije. Končno je bilo izdano posebno poročilo, ki potrjuje svoječasni sporazum Združene opozicije ter obenem kritizira delo sedanje vlade, se zavzema za ukinitve sedanje ustave ter zahteva volitve v konstituantno (ustavotvorno skupščino).

V torek pa se je dr. Maček spet vrnil v Zagreb, kjer mu je bil prirejen svečan sprejem. Kaj je prinesel v političnem pogledu ta obisk, je za enkrat še težko reči: eni pravijo, da nič, drugi pravijo, da zelo mnogo.

Pater Andrej Hlinka umrl

V Ružomberku na Slovaškem, je v sredo ponoči preminul voditelj slovaške katoliške ljudske stranke prelat Andrej Hlinka, star 74 let. Pokojni Hlinka je bil še v dobi madžarskega režima vnet in naravnost strasten zagovornik pravic malega slovaškega naroda, ki ga je Madžarska zaslužila, da še dihati ni več smel. V dobi največjega pritiska in najsurovejših madžarizacij se je pokojni Hlinka postavil z vsem srcem in mladeniškim pogumom v bran. Dramil in budil je narodnostno svoje rojake. Madžari so ga zaradi tega vrgli za več let v ječo, kar pa pogumnega Hlinka ni zlomilo. Nasprotno: še bolj pogumno je klical slovaški narod k vstajeju in k borbi za narodnostne pravice. Po svetovni vojni se je postavil na čelo slovaške ljudske stranke, ki je bila včasih v vladi, pa spet v opoziciji, dokler se po letu 1929. ni vrgla v trajno opozicijo, ki se je izkazala zlasti v letošnjih usodnih dogodkih v Češkoslovaški v kaj čudni luči. To je sedaj ob smrti tega velikega Slovaka postranskega pomena, zakaj eno je treba pibiti: v zgodovini malih narodov, ki so se borili za prostor pod soncem, bo preminuli Andrej Hlinka zapisan kot vzor, kako je treba biti pogumen, kadar se z narodom in za narod boriš za svobodo in pravice, se boriš proti nasilju in zaslužnjevanju.

Kaj pravi nemški profesor?

Nobena večja revolucija na svetu se ni začela zjutraj ali sploh dopoldne, ampak vse so se začele šele okrog 4. ure popoldne. Tako trdi Hans von Hentig, bivši profesor na univerzi v Bonnu v Nemčiji.

Grešne kupčije z vinskim moštom

Klopotci že zopet pojo: samo šest par, samo šest par za stopinjo, dinar za liter, dinar za liter!

Prijatelj iz Ljubljane nam piše:

»V nedeljo (7. avgusta 1938., pripis pisca) sem bil v Halozah. Vse kaže prav krasno, toda presenetila me je govorica tamkajšnjih ljudi, ki pripovedujejo, da je bogataš Obrusek (ime je izmišljeno, pripomba pisca) začel pridno posojevati denar ljudem, ki so v bedi in zadregi — seveda na račun bodoče trgatve — in govorilo cenah moštu, ki da bodo od din 1.— do din 1.50 za liter... Ako je to resnica, je to zločin in bi se morale oblasti brigati za tako odiranje najbolj bednih ljudi. Kajti, če bo Nemčija res prevzela količino vina, kakor smo slišali, bodo izvozniki zaslužili ogromne zneske. Ako bo namreč Obrusek nastavljal te cene, ne bo nihče dražje plačeval in siromašni Halozani ne bodo imeli od vsega tega ničesar.«

Tako torej govorijo po Halozah. Ne dvomimo, da so oblasti o tem že poučene in bodo vse potrebno ukrenile. Vprašamo pa: Kje so naše organizacije? Kaj delajo zadrage? Posebno kmečke posojilnice (raffajzenovke), ki bi najlažje hitro pomagale pomoči potrebnim in vrednim? Te, nekdanje vzorne, sploh najidealnije kmečko-gospodarske ustanove vsa povelja leta zanemarjajo in zapostavljajo, da samo še živijo. Po čigavi krivdi?

Podobno je bilo med drugim leta 1932. Tudi takrat je bilo mnogo tarnanja. Ko smo se bili zgledali v obrambo gospodarskih koristi naših izmučenih in izmučenih kmečkih vinarjev, so nam grozili s pravdami. Ne enkrat, večkrat. Groženj se ni samo zbal, ker smo zaupali našemu sodstvu in sodniku. Resnici in pravici.

Po dolgem času pričakujemo letos vsaj dobro, če že ne odlično vinsko letino. Sodi so prazni. Žepi tudi. Kako bi bilo lahko pomagano stotisočim našim pridnim bratom in sester! In njihovim tolikokrat lačnim in nagim otrokom! Ko bi nam toliko ne zapovedovali in gospodarili drugi...

Ker pred šestimi leti ni bilo dosti drugače in take stvari preveč radi pozabljamo, naj tu v glavnem ponovimo, kar smo pod gorenjim naslovom objavili v »Jutru« od 18. oktobra 1932. Mariborski »Večernik« je bil namreč prinesel bridko tožbo iz ljutomerskih goric z napisom »Naš up in naša bol« zaradi očitnega zlorabljanja in povečevanja že obupnega siromaštva našega vinarskega ljudstva po brezvestnih vinskih spekulacijah ob takratni trgatvi. Neznani pisec pravi v svojem srčno toplem pozivu tole:

»Spet klopotejo klopotci po naših vinskih brdih, ljutomersko-oromoških goric. Ko malo zaveje nežna sapica, jih ubere sto svojo visoko pesem in ko potegne sapo malo močnejše, pritegnejo nižji in čvrstejši glasovi. In če piš potegne čez hrib in dol, se oglašajo se zadnji s svojim močnim in nizkim glasom.

Tako pojejo klopotci svojo pesem že od časa prapradedov ter veselo oznanjajo, da je zlato grozdje dozorelo in se bliža vesela trgatva. In od časov pradedov spremlja to veselo klopotanje naših vestnikov ukanje fantov in deklet po stari prileški navadi.

Spet klopotejo klopotci naših goric, toda ne pojo pesmi veselja in razodetja. Otožno oznanjajo tja v dan, da so se zopet sešli sovražniki naših goric, ki hočejo za korist lastnega žepa oskubiti našega kmeta ter mu omrčiti stoletno veselje. Zbrali so se trgovci kakor farizeji v templju božjem, določili cene, ne da bi vedeli in znali, ali bo dal Bog vinsko kapljico ali pa jo bo zopet pridelal naš kmetič. Že pred leti so pričeli ubijati naša sloviča vina. Kupovali in uvažali so vina brez slovite naše vinske rožice, mešali so našo zlahtno vinsko kapljico z vsiljenjem ter tako po načrtu uničevali sloves naših goric.

In tako so naši zlahtni vinski kapljici, ki prekaša vse svoje vrstnice daleč po svetu po svojem bukeju, določili cene, ki bijejo v obraz vsemu, kar se je do sedaj doživelo v vinskem trgovskem svetu. Če je bilo že lansko leto geslo »10 par za stopinjo!«, so izdali letos geslo — »samo 6 par za stopinjo!«. In tako pojejo klopotci — »samo šest par, samo šest par, dinar za liter, dinar za liter!« — in le v izjemnih primerih kaj več, če niso slovenski trpin. In pojejo klopotci pogin našim goricam dan in noč, noč in dan.

In ni ga Mesije, ki bi razgnal trgovce iz templja božjega s korobačem, da bi ostalo kmetu vsaj to, kar je sam položil v to blaženo zemljo, da mu da soka nebeškega vsaj za ono, kar je sam potrošil. Hud boj bije naš vinogradnik, delo trdih žuljev polaga v tuji žep — v nenasični žep trgovcev s kmetiskimi sragami.

Ne spremlja te visoke pesmi naših klo-

potcev ukanje naše mladeži, ne veseli smeh našega kmetiča, spremlja ga kletvica in rentenjenje našega vinogradnika, ki z žalostjo v srcu gleda propast naših divnih ormoško-ljutomerskih vinskih goric.

Da vstal bi On, prišel zopet med nas ter vzel korobač in razgnal trgovce z našimi žulji iz kraja, katerega ceniti ne znajo!

Temu pozivu smo mi dodali in tu ponovimo:

»Vinarsko društvo za Dravsko bano vino je nedavno med drugim opozorilo, da naj ne dajo svojih letošnjih zdravih vinskih pridelkov povprečne kakovosti izpod 4 din za liter. Te hvalevredne pobude se drži vsakdo, ki le more in mu ni treba v svoji najhujši stiski siliti s prodajo mošta kar od stiskalnice.

Kartelirani vinski trgovci pa so izdali svoja navodila in so določili tako majhne cene za letošnji mošt, da se z njimi pač ne morejo ponasati pred poštenim svetom. Povzročili so pri že itak zbeganih kmečkih vinarjih še večjo zmedo in obup, tem bolj in tem lažje, ker se zavedajo, da kot organizirani kupci tej ubogi kmečki raji cene lahko kar narekujejo.

Tu nič ne pomaga izgovor, da nikogar ne silijo k prodaji po tako sramotno nizkih cenah. Kdor pozna kupčijo »od preše«, ki je ponekod že od nekdanj v navadi, in današnje revščino vinarjev, ve, kaj to pomeni. Tudi nič ne zaleže izgovor, da je treba kriti morebitne izgube od dražjih nakupov iz prejšnjih let. O tem bi mogli marsikatero resnico napisati, pribijemo pa za enkrat samo tole:

Izvozniki vina so imeli do nedavna nekako monopolno stališče glede na zloglasno izvozno premijo, ki je krila in tu-patam celo presegala nabavno ceno in stroške prevoza do obmejne postaje. Če bi bili tako vino inozemstvu darovali, bi ne imeli izgube, pač pa včasih še lep dobiček! Vinska trgovina pa je v domačem prometu glavna, v nekaterih nevinorodnih krajih sploh edina posredovalka med pridelovalcem in gostilničarstvom. Velik del naših gostilničarjev plačuje trgovcem večkratnik cene, ki jo je dobil jedni vinar, za blago, ki je povrh dostikrat slabše kakovosti ali na najrazličnejše načine »kletarsko« izumetničeno, pa tudi naravnost pokvarjeno in potvorjeno.

Imamo precej znanstva v poštenih gostilničarskih krogih, ki priznavajo, da je

i za nje kakor za splošnost boljše, ako dobi v prvi vrsti pridelovalec, ki največ tvega, vsaj toliko, da se za silo preživi. Tudi so voljni, da se zadovolje z neznatnim dobičkom pri prodaji na drobno, da bo tako vsem pomagano v teh težkih časih, zlasti obubožanemu kmetu vinogradniku. Breme krize bomo lažje prenašali, če bo bolj pravično porazdeljeno.

Na gostilničarjih je, da tu izdatno pomagajo. Kupujte, kolikor le mogoče, neposredno pri zanesljivih proizvajalcih, morda v večjih količinah skupno s svojimi stanovskimi tovariši, ki imajo enake težnje in enako dobro voljo. Kdor pa ima dobre izkušnje s pošteno vinsko trgovino, brez katere hvala Bogu nismo, naj živi z njo še naprej v dobrih odnosih, dokler mu tako postreže, kakor je na vse strani prav. Nikakor pa ne kaže, da bi bili naklonjeni življenju brez vesti in brez srca, ki — da se tako izrazimo — ne priznavašajo niti gospodarskim mrtvecem.

Tu ne gre za hujskanje stanu proti stanu, marveč za brambo svetle pravice in zlatega poštenja. V tej brambi se nam gotovo pridruži naša uidevna vinska trgovina, ki jo slej ko prej visoko spoštujemo kot odlično zaveznico naprednega, kakovostnega vinarstva in našega naprednega, čednega, poštenega vinskega gospodarstva vobče. Vzemite korobač in razženite nenasične gospodarske pijavke iz naših sončnih goric!

Kar smo pravkar napisali, je iz jeseni pred šestimi leti. Ali se nam letos kaj boljšega obeta, ko beremo strahotno vest iz Haloz? Nujno je treba uveljaviti uredbo o nakupih »na zelenem«. Sicer pa zahtevamo:

1. Opisano in vsako podobno oderuštvo se mora takoj oblastveno ugotoviti, strogo kaznovati in za vselej preprečiti!

2. Najmanjše vinske cene pri pridelovalcu se morajo zakonito določiti!

Če bi se tako očitne grešne kupčije, kot jih obnavljajo že leta in leta zlasti z vinskih moštom, ne odpravile, bi človek res mislil, »da je prav za prav ves svet velika in umazana kupčija«, kakor nam je pisal nekdo iz tujine, ki je slučajno čital naše tožbe pred šestimi leti.

Prihodnjič prinesemo neke podrobnosti o tem vprašanju iz leta 1932. pred oblastvom.

Andrej Žmavc.

Letošnja sadna trgovina

Sadjarji uspešno preprečujejo vse poskuse špekulacije - Cene ranega sadja rastejo - Povpraševanje po sadju precejšnje

Kljub uimam in raznim neizgovarjam vendarle v nekaterih predelih prav lepo kaže letošnja sadna letina. Z ranim sadjem je že pričela kupčija, ki postaja čedalje bolj živahna. Kupci se prav pridno oglašajo, tako domači kot tuji. Sprva so bile kupčiji dosežene razmeroma nizke cene, ki so jedva presegale 1 dinar za kg ranih jabolk. Ponekod so se sadjarji in kmetje že upravičeno zbal, da se bo tudi letos ponovilo, kar se je dogajalo skozi vsa zadnja leta, ko je namreč glavni dobiček pri kupčiji s sadjem odnesel posredovalec, dočim je bil kmet v pravem pomenu besede ogoljufan za svoje največje upanje. Pokazalo se je tekom nekaj dni, da so si sadjarji pridobili tekom zadnjih let precejšnje izkušnje, ki so jih morali sicer drago plačati. Tako le malokdo še nasede raznim vestem o valutni, o nizkih cenah itd., kar vse trosijo okoli razni špekulanti. Potom medsebojnega obveščanja o polo-

žaju ter potom organizacije se bo brez dvoma letošnja trgovina razvijala ugodnejše za sadjarje in kmete nego se je minula leta. Kolikor je sedaj kupčije, se prodajajo jabolka po 2.30 do 2.60 din za kg. Zanimivo je, da je ponekod tekom nekaj dni cena poskočila kar za cel dinar pri kg, kar je zaslug organizacije in borbe za interese sadjarjev. Sicer se skuša še tu in tam begati naše sadjarje z vznemirljivimi vestmi. Vendar pa vsakomur svetujemo, naj ne naseda ter naj vsake vesti ne jemlje za res. Glede organizacije so se letos posebno postavili sadjarji v Slovenskih goricah, dočim se sedaj vodi podobna akcija tudi v Halozah, kjer so bile zaključene prve kupčije po zelo nizkih cenah. Pomagati je treba zlasti revnemu haloškemu prebivalstvu, da ne bo ogoljufano za svoje zadnje upanje, ki ga vidi v prodaji sadja.

Naše tržišče in cene

Živina. Že v zadnji številki smo poročali, da v kupčiji ni posebne živahnosti. Tekom zadnjega časa pa je tozadevno nastopila še druga neprijetna okolnost, ko se je namreč v večjih krajih pojavila slinavka, tako, da je bilo celo odpovedanih že več živinskih sejmov. To je neprijetno vplivalo na kupčijo. K temu pa se je sedaj še pridružila prepoved uvoza živine v Italijo. Ta prepoved je zadela zlasti našo državo. Sicer pravilo, da je prepoved le začasna značaja toda na vsak način se bo občitno poznala pri cenah naše živine. Povprečno so se pretekle dni gibale cene naslednje: debeli volji 4.25—5 din, poldebili 3.50—4.50, semenski volji 4.25—5.50, biki za klanje 3.50 do 4.50, klavne krave debele 3.75—4.50, plemenske krave 3.25—4.25, krave za klobasarie 2.50 molzne krave 4—5, breje krave 3.50—4.25, mlada živina 4—5, teleta 4.50—6 din.

Svinje. V tej panogi je položaj še vedno ugoden. Cene so se gibale naslednje: mladi prašički, 5—6 tednov stari, po 90 do 120 din, 7—9 tednov po 130 do 160 din, 3—4 mesece po 180 do 240 din, 5—7 mesecev po 285 do

420 din, 8—10 mesecev po 450 do 550 din, eno leto po 710 do 820 din; 1 kg žive teže po 6.50 do 8 din, 1 kg mrtve teže po 8.50 do 11.25 din. Kože. Surove goveje kože 7—9 din za kg, telečje do 10 din in svinjske do največ 6.50 za kg.

SEJMI

21. avgusta: Dokleževje;
22. avgusta: Litija, Nova vas pri Rakoku;
24. avgusta: Javorje pri Litiji, Kočevje, Laško, Murska Sobota, Slovenska Bistrica, Sv. Duh (ljutomerski srez), St. Jernej na Dol., Velenje;
25. avgusta: Loka pri Žusmu;
26. avgusta: Breg pri Ptuj, Raasdorf, Veliki Gaber.

Vrednost denarja

1 ameriški dolar 43.30 din, 1 nemška marka 14.80, 1 belga 7.40, 1 madžarski pengő 8.60, 1 francoski frank 1.30 din, 1 švicarski frank 10, 1 italijanska lira 2.25, 1 čkoslovaška krona 1.50 in 1 angleški funt 238 dinarjev.

RADIO LJUBLJANA

NEDELJA, 21. avgusta: 8. Kvartet mandolin. — 9. Napovedi in poročila. — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45 Verski govor. (g. prior Valerijan Učak). — 10. Prenos promenade koncerta iz Rogaske Slatine. — 11.30 Otroška ura (gđe. Manica Komarova). — 12. Iz širnega sveta (plošče). — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 17. Kmet. ura: Kako ohranimo zdravje plemenski molzni živini (g. dr. Kocjan Leon). — 17.30 Koncert lahke glasbe. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Premoz v Jugoslaviji (R. Despič). — 19.50 Pisan drobšč (plošče). — 20.30 Prenos promenade koncerta iz Rogaske Slatine. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Vesel koncert Radijskega orkestra. — PONEDELJEK, 22. avgusta: Godba na pihala (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Samostanske novele starih srbskih vladarjev. — 19.50 Zanimivosti. — 20. Veseli napravi (plošče). — 20.10 Narodopisni pomen božjih poti (g. Boris Orel). — 20.30 Violinski koncert. — 21.20 Za veselje in zabavo. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Vsakemu nekaj (igra Radijski orkester). — TOREK, 23. avgusta: 12. Izpod južnega sonca (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Kako se otrok ne sme vzgajati. (Viktor Radovanovič šol. nadz.). — 19.50 10 minut zabave. — 20. Edw. German: Ples Nell Gwyn. — 20.10 Po moravski dolini (g. Rudolf Dostal). — 20.30 Koncert Radijskega orkestra. — 21.15 Klavirski koncert ge. Marte Osterc. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Prenos lahke glasbe iz kavarne Nebotičnik. — SREDA, 24. avgusta: 12. Za zabavo in odličje (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 18. Veseli pevci in godci (plošče). — 18.40 Mladinska ura: Sprehod po novem zemljevidu Evrope (g. dr. Valter Bohinec). — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Grobovi naših vojakov v Holandiji. — 19.50 Musorgski-Rim. Korsakov: Perzijski ples. — 20. Pevski koncert ob spremljevanju orkestra. Sodelujejo: ga. Pavla in gđe. Majda Lovše ter Radijski orkester. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Pevski kvartet Fantie na vasi. — ČETRTEK, 25. avgusta: 12. Pisana traža (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Pomorski promet z Levantom za časa krizarskih vojn. — 19.50 10 minut zabave (g. Fr. Lipah, član Nar. gled.). — 20. Wieniawski: Faust, fantazija za gosli in orkester. — 20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). — 20.30 Koncert lahke glasbe. — 22. Napovedi in poročila. — 22.15 Sornov šramel-kvartet. — PETEK, 26. avgusta: 12. Iz naših krajev (plošče). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Bela Krajina, geografsko-kulturni pregled. — 19.50 Zanimivosti. — 20. Plošče. — 20.10 Ženska ura: Konserviranje sadja, zelenjave itd. (ga. Simonič). — 20.30 Operni napravi. — 22. Napovedi in poročila. — 22.30 Angleške plošče. — SOBOTA, 27. avgusta: 12. Venček pisan in vesel. — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. 13.20 Venček pisan in vesel. — 14. Napovedi. — 18. Schwabovske pesmi poje Akademski pevski kvintet. — 18.40 Konjske dirke pod Gornjanci (g. Viktor Pirnat). — 19. Napovedi in poročila. — 19.30 Nacionalna ura: Vuk Karadžić in Dubrovnik. — 19.50 Pregled sporreda. — 20. O zunanji politiki. — 20.30 Pesler drobšč (plošče). — 21. Prenos Puccinijevih enodejank iz Rima: »Il Tabarro«, »Suor Angelica«, »Gianni Schicchi«. Dirigent: Fernan do Previtali. Zborovodja: Constantino Constantini; v odmoru: Napovedi in poročila.

Jesenski velesejm v Ljubljani

Jesenski velesejm v Ljubljani bomo imeli letos od 1. do 12. septembra. Prireditelj bo obsegala celo vrsto kulturnih in gospodarskih razstav, ki bodo zavzemale okrog 40 tisoč kvadratnih metrov prostora. Največja izmed teh razstav bo mednarodna razstava fotografije in filma. Človek išče lepoto povsod: na nebu, na zvezdah, sončnih žarkih, oblakih, na poljih, njivah, vijugah cest, gorah — pa še bližje — na rožah, sadju, vejevju; potem: zgradbah, ulicah in š., sto in sto drugih rečeh. Najbolj zanimiva mu je lepota na živih bitjih, že zaradi življenja samega. Vse umetnosti vseh časov, ki jo oprevajo, odkrivajo in razodevajo — ali nikoli je ne bodo popolnoma optele, ne popolnoma odkrile, ne razodele. Človek je skrivnost sam sebi, je le senca svoje duše. Zato je razumljivo, da ljudje zavestno ali podzavestno radi gledajo slike, pa kakršnekoli že. Fotografiji je dano nežno gledanje in nežno objavljanje. Zato bo fotografiska razstava gotovo vedno polna obiskovalcev. Fotografijo bo izpopolnjeval še film. Fotografiji sami in anaterji bodo samo pridobili, če si bodo to razstavo ogledali. Klub neodvisnih likovnih umetnikov bo podal umetnostno razstavo. Reja malih živali je našemu malemu človeku izdaten vir dohodkov. Vedno in vedno je treba stremeti za tem, da se reja pospešuje in reje navadi k smotrnemu delu, ki jim bo prinašalo še več koristi. Leto za letom imamo na ljubljanskem velesejmu razstave naših malih živali in naša javnost jih ne bi hotela več pogrešati.

odgovarja samo na vprašanja,
ki jim je priložen ta odrezek
"INOST" 20. avgusta 1938

Za dom in pridne roke

Materinstvo in vzgoja

Navajajte otroka k delu. Prvo otrokovo sposobnost za kretanje in prve znake njegovega razuma mora mati izkoristiti v to, da prične v svojem otroku vzgajati današnji dobi odgovarjajočega človeka, to se pravi človeka, sposobnega za vsako delo. Ne vzgajajte nesamostojnih, lenih in razvajenih otrok, ker jim bo pozneje življenje težko.

Najbolj nesposobne in lene otroke vzgoje matere v premožnejših družinah. Okoli otroka se neprestano vrti služkinja, pestunja, vzgojiteljica itd., tako, da otrok sploh ne more priti do spoznanja, da je za kaj drugega na svetu nego za to, da se mu streže. Vse mu prinesejo pred nos, vse mu potisnejo v roke, ga oblačajo, obuvajo, krmlijo, za njim pospravljajo, otrok pa kakor lutka dela samo to, kar mu narekuje njegova sebičnost in postane sčasoma za celo hišo pravi tiran. Čim otrok lahko sam hodi, preneha na mah ona velika postrežba. Če otroku, kaj pade na tla, si mora sam pobrati, igrače, ki niso pretežke, si naj sam prinese na prostor igranja, po igri jih naj zopet sam pospravi. Vsako stvar naj da na svoje mesto. Ko postane malo večji, odpade tudi postrežba pri oblačenju in slačenju ter spravljanju obleke. V tem času naj dobi otrok že svoja stalna opravila, da se privadi na neko skrb, na neko stalno dolžnost. Tako opravila so lahko: odnašanje očiščenih čev-

ljev nadoločeno mesto, prinašanje drv, krmljenje zajčkov, kokoši itd., obuvanje in oblačenje mlajših bratcev in sestic, zalivanje cvetic, pobiranje sadja, paša, brisanje nezlomljive posode itd. Čim večji je otrok, tem bolj mu izpolnimo čas, ki preostane igri in počitku. O vsakem delu je treba otroka primerno poučiti in ga k delu vzpodbujati, a po dobro opravljenem delu ga pohvaliti, ker tako mu vzbudimo veselje do dela. Nikakor pa ne smemo otroka preveč obremeniti in ga kot delovno moč izrabljati. Otroci dela pri hiši samo v vzgojnem smislu, da v brezdelju ne zaide na slaba pota. Posebno je treba paziti, da otroku ne naložimo preveč dela v šolskem času, ker obojega otrok ne zmore in tako zgubi veselje za šolo in pa za delo.

Brez pomena bi bilo dajati podrobna navodila za vzgojo delavnosti pri otroku, ker vsaka mati bo pač sama najbolje vedela, kako naj zaposli svojega otroka. Glavno je, da se mati zaveda, da mora kovati železo dokler je vroče, to se pravi, naučiti otroka na delo in čut za dolžnost, vztrajnost in potrpežljivost že v zgodnji mladosti. Nauči ga naj delo spoštovati, naj mu vzbudi opazovanje, da je delo pot do kruha. Tako bo vzgojila za človeško družbo dobrega in koristnega človeka.

(Dalje.)

Pred obiranjem sadja

Mesec avgust je tukaj in v sadovnjakih se drevje zvija pod težo sadov. Seveda lahko o tem govorimo samo v onih predelih, katerim letošnje vremenske nepravilnosti niso vzele sadja. Dober sadjerejec ne bo gledal, kako drevje trpi in čakal, da se nekega lepega dne polomijo veje, kajti s tem se poškoduje drevo in zlomi se najbolj plodna veja, katero je treba čuvati za prihodnje leto. Ako še ni narejeno, je torej treba od plodov obtežene veje nemudoma podpreti s potrebnim koljem. Podpreti je treba veje tako, da ne poškodujete drevesne kože in da ne trpe radi tega sosedne veje. Pri posebno odrbljih vrstah sadnega drevja z zelo velikimi plodovi je dobro, če pritrdimo na podporni kol majhne deščice, ki nudijo posebno lepim plodom dobro oporo, ker na ta način bodo postali še debelejši, a tudi hitreje in lepše bodo dozoreli.

S preveč obteženega drevesa vedno odpada sadje, zato je treba vsak dan stopiti v sadovnjak in to sadje pobrati. To je posebno važno radi sadnih črvov, ki se nahajajo v prerano odpadlem sadju in katere je treba uničevati.

Medtem ko sadje dozoreva, pripravite vse potrebno za trganje. Pripravite dovolj košar, trgač, lestve, zabojne in slično ter tudi sode za sadjevec in ono sadje, iz katerega mislite kuhati žganje. Vso posodo dobro operite ter postavite na sonce, da se zamorijo vse klice in odpravijo slabhi duhovi, ki bi lahko škodovali sadju. Ako sadje prodajate, pripravite pravoča-

sno dovolj zabojev ali košar ter potrebne robe za pakiranje. Ako pa obdržite sadje doma, pregledite prostor, v katerem ga mislite shraniti. Priporočljivo je, da v onem prostoru, kjer shranjujete sadje, ne shranjujete nič drugega, a če vam prostor tega ne dopušča, določite za sadje najlepši in dovolj velik prostor, katerega opremite s policami ali lesami, na kole postavljene z zaboji ali vsaj sodčki. Dobro je prostor razkužiti, da se uničijo klice raznih bolezni ter ličinke škodljivcev, ki nam tudi v kleti napadajo sadje. Vse smetje in nesnago je treba odstraniti, zidove obrisati z vlažno krpo, da odstranite prah, pobrisati police in če je mogoče, pobeliti stene z apnom. Dobro je tudi, če užgete v kleti nekoliko žvepla. Ne smete pa pozabiti, klet dobro prezračiti.

Nikakor ni priporočljivo, polagati sadje direktno na zemljo, ker zemlja je v kleti vedno vlažna in da sadju neprijeten duh in okus. Pa tudi kvari se hitreje. Zrak ne sme biti pretopel, a tudi preveč suh ne. Dobro je polagati sadje tudi na slamo. Pozimi pa zavarujte sadje pred mrazom. Že sedaj pregledajte kletna okna in ukrenite vse potrebno, da vam bo ostalo sadje čim dalje časa sveže, nepokvarjeno in okusno.

Tako pripravljeni lahko mirno dočakate čas obiranja, ki vam itak da dovolj posla.

SOTRUDNIKE IN DOPISNIKE prosimo, da pošljejo svoje prispevke najkasneje do vsake srede v tednu.

ZVON NA HRIBU

ROBOTKIN

Potreben je že bil. Namreč zvon na Lepem vrhu. In vseh straneh sami samotni bregovi, od nikoder božjega glasu, da, tak je pač na svetu red, da imajo povsod zvonove in nekoga, ki zvoni jutro, poldne in večer. Na Lepem vrhu pa nič. Tako so premišljevali vsi trije sosedje. Viseli so vsak v svojem bregu, Tone Brenta na sončni strani z lepo belo hišo, Tomaž Škafar nekoliko bolj spodaj in Jurček Majolika, najrevnejši, skoraj v grapi. Tuh-tali so težko vprašanje, svojih misli pa niso prodajali drug drugemu. Stala je namreč na Lepem vrhu kapelica, lepa kapelica, posvečena svetemu Antonu Padovanskemu. Skoraj se je zdelo vsem trem nerodno, čemu ni božja bož, tolikokrat jih je že bil svetnik uslišal. Videla se je kapelica od vseh treh hiš, kakor bi bila od vseh treh enako oddaljena.

Dejal si je torej Tone Brenta: »Kapelica na Lepem vrhu! Zvona ji manjka, kako pa. Treba ji bo kupiti zvon, zvoniti jutro in poldne in večer. Toliko že zmoremo vsi trije, da ga kupimo, če ona dva lakomnika odnehata, premorem tudi sam, kajti najbogatejši sem. In potem bom zvonil. Posebej si pač ne bomo naježali mežnarja, kakor je to drugod v navadi. Vsekakor bo ta čast doletela mojo hišo, najuglednejša je, največ sveta imam in lahko si najamem posebej hlapca. Kakopa, zvonil bom pa, kakor se spodobi in kot to zahteva pošteti red, čeprav se bo-

sta Škafar in Majolika zmrdovala. Kakšen pot jima pa nalašč nekoliko zmešam čas.«

Dejal si je Tomaž Škafar:

»Zvon moramo na vsak način dobiti, lep zvon, tak, da bo pel ko kateri pri fari. Človek že ne ve, kdaj je jutro, kdaj poldne, kdaj večer. Strahotno je življenje v taki samoti. Mislim, da bomo zlahka zbrali toliko denarja. Če se Brenta in Majolika kaj upreta, ga bom pač sam preskrbel. Leta in leta sem živel v tujem svetu, marsikaj sem prestal, dovolj sem izobražen, da znam presoditi vsako stvar, kakor je treba. Potem bom tudi zvonil, zakaj, to je samo ob sebi razumljivo, da bo mene doletela ta čast. Ni sicer umetno delo, poganjati tak zvon, pa nekaj izobraženosti je pri vsem tem le treba. Cisto pošteno bom zvonil, obema enako, Brenti in Majoliki. Le, če mi bosta kdaj ponagajala, da se bom spozabil, potem pač ne rečem...«

Sanjal je Jurček Majolika:

»Vsekakor spada v kapelico zvon, lep zvon s polnim glasom in toplo pesmijo. Mislim, da ga lahko kupimo, če zložimo vsak po svojem bogastvu. Meni sicer ne pritiče dosti, revnim ljudem pač ni treba dajati denarja, ker ga nimajo kje vzeti. Bom pa zvonil zato kaj več. Lepo bom zvonil, vajen sem dela. Vsem enako, vsem o pravem času. Seveda obema ne bom mogel ustreči, ljudje so pač take narave, da hoče ta zdaj, oni spet ob drugi uri

Katera slama je najboljša

Slama vsebuje jako malo hranljivih sestavin ter spada radi tega med najslabšo hrano za živino. Slama ne more biti izključna hrana živini, ker nima niti toliko hranljivosti, da bi vzdrževala živino pri življenju, kaj šele, da bi jo zredila ali ji zvišala telesno moč. Kljub temu pa je slama v prehrani domačih živali, posebno goveda, jako važna kot dopolnilna hrana. Izredno dobro namreč deluje na prebavo. Iz tega razloga jo dodajajo k močnejši hrani.

Seveda, vse vrste slame tudi v pogledu prebave nimajo iste vrednosti. Kvaliteta slame je odvisna od vrste žita. Med najbolj hranljive, v kolikor lahko o hranljivosti pri slami govorimo, spada ovseni in ječmenova slama, dočim je pšenična in ržena slama zelo slaba. Hranljivost slame je odvisna tudi od dolgotrajnosti vegetacije, t. j. rasti. Čim krajša je doba rasti, tem bolj je slama. Slama jarega žita je v vsakem pogledu boljša od ozimne. Tudi prosena slama in koruznica spadata iz istega vzroka med najboljše.

V sušnih letih je slama bogatejša na hranljivih snoveh nego v vlažnih. Kakovost slame se poveča z gnojenjem žita. Tudi od poleglega žita je slama boljša nego od pokončnega. Končno je slama tudi boljša od rano požetega žita, kakor pa od zelo zrelega.

V splošnem med najboljše slame se prišteva ječmenova slama, ker je mehka in zelo lahko prebavljiva. Ker povzroča ječmenova slama pri živini majhno zaprtje, jo je treba mešati s hrano, ki povzroča proliv, t. j. s sočno, zeleno hrano. Ječmenova slama je posebno dobra za molzne krave. Ovseni slama je malo bolj trda in ne zapira. Priporočljiva je za konje in če je zelo dobra, tudi za molzne krave. Najmanj hranljivi sta pšenična in ržena slama in sploh nista priporočljivi za prehrano. Bolje je, da ju uporabimo za steljo.

Čimbolj je slama stara, tembolj izgublja prijeten duh in sijaj. Če se navleče vlage, se pokvari. Pokvarjena in plesniva slama je nevarna zdravju živine. Prav tako tudi prašna slama, ki povzroča obolenje dihalnih organov.

Mnogostranska uporaba žagavine

Pri žaganju drv se nakopiči mnogo žagavine, katero pustijo nekateri ljudje na dvorišču, da jo dež in veter odpravi ali pa jo vržejo na smetišče. To je pomanjkanje smisla za kakovostno izrabljanje vsega, kar je pri hiši. Žagavino v gospodinjstvu lahko prav s pridom uporabimo. Če so v peči ali štedilniku drva izgorela in je ostalo le še prav malo žerjavice, vžite na njo pest suhe žagavine in takoj bo vzplamtelo. Zato imejte v bližini ognjišča vedno pripravljene zabojček z žagavino. — Žagavino lahko zelo dobro cperete steklenice in jim odstranite razne neprijetne duhove, samo ne smete naliti v steklenico preveč vode. — Tudi mastne posode lepo očistite z žagavino. Ko ste posodo že izprali, jo še osušite z žagavino ter ohranite s suho cunjjo. — Prav tako žagavina jako dobro vpija razlito olje, mast itd. — Nože in vilice

lahko tudi čistimo z žagavino. — Žagavino lahko uporabljamo za pljuvalnik. Žagavina pljuvek naglo vpije ter ne more izhlapevati. — Razne manjše rastline na vrtni napadajo razni v zemlji žive škodljivci. Ako vsako jutro, dokler je še rosa, posujemo rastlino z žagavino in je nasujemo tudi okoli rastline, bomo čez par dni opazili, da smo razne črvičke, ličinke in slično pregnali.

KUHINJA

Ježerni cmoki. 20 dkg nastrganih teter, dve v mleku ali vodi namočeni žemljici, žlico drobno sesekljane čebule oprane v dveh dkg masti, malo soli, popra in majarona dobro premešaj, premeli enkrat ali dvakrat skozi mesni stroj, pomešaj z drobtinami ter vkuhaj v slano vodo ali juho v obliki cmokov.

Slaniški cmoki. 20 dkg slanice zreži na kocke in jih nekoliko ocvri. Nato zreži na kocke 5 žemljic, jih daj k slanini in tudi nekoliko opazi. V loncu zmešaj četrt litra mleka, 8 dkg moke, nekoliko soli in drobno sesekljane zelenega peteršilja, dodaj eno jajce ter slanino z žemljami. Oblikuj cmoke in jih vkuhaj v slano vodo ali juho.

Tirojski cmoki so v glavnem podobni slaniškim cmokom. V dovršeno zmes za slaniške cmoke daj 15 dkg sesekljane prekajenega mesa in dve žlici sesekljane in oprane luka.

Cmoki iz mozga. 15 dkg kostnega mozga pretlači skozi sito in v enem delu mozga zamereni žlico sesekljane čebule in peteršilja, dodaj ostali mozeg, mešaj tako dolgo, da se prične peniti, dodaj eno jajce, sol, poper in tri v vodi namočene ter dobro ožete žemljice. Vse dobro premešaj, pretlači skozi sito, dodaj drobtin in vkuhaj.

Pri vseh teh vrstah cmokov vkuhaj najprej samo enega, da vidiš, ali si dobro zmešala.

Ugodna sezona za naš tujski promet

V našem listu smo že večkrat pisali o tujem prometu in o njega važnosti. Večkrat smo se že tudi dotaknili naših prometnih sredstev. Pisali smo o pomanjkanju modernih cest glede na čedalje bolj razvijajočo se avtomobilizem. Tu in tam smo opazili znatno upoštevanje naših predlogov, kar je pač razveseljivo. Vsak napredek pozdravljamo! Zadnje čase pa dobivamo od vseh strani ugodna poročila o letošnji tujko-prometni sezoni. Pomladanski meseci, posebno rožnata meseca maj—junij, niso bili ugodni. Dotok tujcev v teh mesecih je nekoliko zastal. Ob vstopu v sezono pa, kakor da bi odprli zatvornice reki: Naval gostov od vseh strani, iz naše države in inozemstva, je našo domovino naravnost preplaval. Iz našega krasnega zdravilišča in letovišča, Rogaške Slatine, poročajo, da je sezona tako ugodna, kot ni bilo že dolgo zapaziti. Iz drugega štajerskega bisera, Dobrne, smo prejeli poročilo, da je bila sezona, kar se tiče tujkega prometa, na višku. O Bledu smo prejeli ravno tako najuglednejše novice. O ugodni sezoni Rogaške Slatine in Bleda smo čitali laskava poročila tudi v dnevnem časopisu. V vseh ozirih moramo biti zadovoljni, dasi je šla pomlad mimo nas skoraj jalova. Upajmo, da bo jesen nadoknadila, česar ni bilo mogoče doseči maja in junija.

Tehtali so opravilo in niso prišli do zaključka. Ne, nobeden ni hotel odnehati. Da bi drug drugemu pustili naj hodi zvonit? Brenta je odkimal. Saj je vendar dal največ denarja. Zakle je dvakrat precej pošteno, tudi Škafar se je pridružil, nato sta odšla vsak na svojo stran. Majolika se je nezaupno ozrl po svetem Antonu, se previdno pokrival in šel še on svojo pot.

Tako je pač bil zvon v kapelici, zvonili pa niso. Svet je pač čakal, kdaj se oglasi pesem, ki je zanj vse pripravljeno, pesmi pa ni bilo. Drug drugemu niso privoščili, da bi smeli zvoniti, naj rajši zvon molči, so dejali.

Čez čas jim je pa prišlo na misel, da bi si najeli nekoga, ki bi jim zvonil.

»Dovolj smo imenitni, da nam lahko hodi kdo zvonit,« so si trkali po prsih.

Izbirali so dolgo, naposled so našli cerkovnika. Bil je pač že star, pri fari je bil doma. Dolga leta je poganjal farne zvonove, zdaj, ko je ostareel, so ga odstavili. Za kapelico svetega Antona je pa bil še dober. Do kapelice je bilo sicer daleč, zelo daleč, skoraj dve uri, toda plačali so mu in za denar se vse napravi. Naposled je pač nekdo zvonil in so tudi v hribih vedeli, kdaj je jutro, poldne in večer. In bili so zadovoljni, zvonil je tujec in spoštovali so ga. Res so sem in tja pomislili, da bi to lahko tudi sami opravili, tako malenkost, a take misli so jih obšle le v uri nezadovoljstva. Poglavitno je bilo, da ni zvona poganjal ne Brenta, ne Škafar, ne Majolika; poglavito je bilo, da jih je kdo drugi.

jutro in večer. Včasih bom moral odločiti kar po svoje.«

Ko so vse do dobrega presanjali in pretehtali, so priklicali drug drugega z bregov in se sešli pri svetem Antonu. Dobrovoljno so si ogledali svetnika, omenili, da je potreben zvon in hitro so se zedinili. Da, o tem so že vsi sanjali. Zvon je vsekakor treba kupiti. Pa drug drugemu niso zaupali, zato so se drug teden odpravili vsi trije v daljno mesto in kupili zvon. Dolgo so potovali; zdaj ga je nosil eden, zdaj drugi, pazili so nanj, da ga ne bi kdo skrivoma kaj odškobil, vsakovrstne stvari se govorijo na svetu, tudi tak zvon ima sovražnike. Naposled so prišli spet do kapelice. Obesili so zvon na leseni drog v strehi, potegnili so drug za drugim za vrvi in se razveselili. Da, zvon je imel lep glas, polno in glasno je pljuskal ob bregove in iz vseh treh hiš so se prikazali ljudje. Oddahnili so se. Zdaj so imeli zvon, bili so popolnoma enaki drugim ljudem v fari.

Toda prišlo je najhujše. Brenta se je popraskal za ušesi in izjavil, da za zvonjenje bo pač on sam skrbel.

»Zakaj, naša hiša je najimenitnejša in po vsej pravici se nam to spodobi.«

»Tisto je pač res,« je menil Škafar. »Toda naša ni nič slabša. Mislim celo, da smo pri nas najbolj izobraženi. In izobrazba je danes tista, ki ukazuje.«

»Moj Bog,« je vzdihnil Jurček Majolika. »Tudi meni je nekaj od tega zvonjenja! Prav toliko imam pravice, kakor vidva. Mogoče celo kaj več. Zakaj pri meni je baba polna otrok, mimogrede opraviš to delo. Vidva pa skoraj nimata časa.«

Znanost proti rasnim teorijam

V času, ki je povzdignil rasno teorijo — prvič v moderni zgodovini — v politično dogmo, zasluži pozornost, da se moderna znanost močno oddaljuje od te teorije in da zanika obstoj povsem čistih ras. Ta nazor sodobne vede je prišel posebno jasno do izraza na mednarodnem kongresu za antropologijo in etnologijo, ki se je nedavno vršil v Kopenhagenu.

Izhodišče diskusije je bilo predavanje »Kaj je človeška rasa?« dr. R. Nordenstrenga iz Upsale. Predavatelj je dejal, da o absolutno čistih rasah sploh ne moremo govoriti. Človeštvo se je že od svojega začetka tako mnogokrat mešalo in križalo, da čistih plemen ni več. Govoriti moremo kvečjemu o relativno čistih rasah, v katerih se ljudje več ali manj močno približujejo osrednjemu (idealnemu) tipu. Ostra ločitev med rasami pa ne obstoja nikjer: narava ni tako sistematična, kakor mnogi mislijo in želijo. Nikakor se zato ne sme oboževati rase kot nekak ideal.

Temu mnenju je oporekal nemški profesor E. Fischer, ki pravi, da čiste rase obstajajo, čeprav njihovega izvora antropološko ne moremo ugotoviti. Definiral je raso kot skupino ljudi, ki se od drugih razlikujejo po določenih dednih lastnostih. Obče duševne in telesne lastnosti ljudi posameznih ras se med seboj razlikujejo. Razlike v duševnih sposobnostih različnih plemen so tako velike, da jih je nemogoče pripisati samo vplivu okolja. Tudi način mišljenja in čustvovanja je pri različnih plemenih različen. Rasne meje so kulturne meje, je dejal prof. Fischer, kajti kultura nekega ljudstva je nerazdružno povezana z ustvarjalnimi sposobnostmi naroda.

Po mnenju ameriškega učenjaka Herskovitsa je treba pojem rase prenesti v področje mistike.

Kongresa se je udeležil tudi slovenski antropolog dr. Božo Škerlj iz Ljubljane, ki se je pridružil izvajanjem dr. Nordenstrenga. mf.

Konec poljskih strašil

Vse na svetu se preživlja, spreminja in modernizira, zato je moralo priti na vrsto tudi strašilo v zelniku ali pa stoletja dolgo plašilo neklancane in neželjene goste. Ta prastari pojav na vseh poljih in njivah sveta je dobil resnega in nevarnega tekmeča, ki bo bržkone kaj kmalu izrinil s polj smešnega moža iz cunj in slame.

To »moderno« strašilo, ki pa ga moramo prav za prav imenovati le na domo, ste k onega prejšnjega, je že mogoče videti tu in tam v kaki boljši trgovini s poljedeljskimi stroji in železnino. To je nekak »stroj«, bolj rečeno priprava, ki se stoji iz dveh kosov lahke pločevine. Ta naprava se pri najmanjšem, komaj čutnem vetru začena tresti in tolči po sebi. Na ta način torej ne plaši ptičjega sveta samo ta način tresti in tolči po sebi. Na vetru začena tresti in tolči po sebi. Na ta način torej ne plaši ptičjega sveta samo ta način tresti in tolči po sebi. Na vetru začena tresti in tolči po sebi. Na ta način torej ne plaši ptičjega sveta samo ta način tresti in tolči po sebi.

Ono »staromodno« strašilo je bilo od davna ne le figura, napravljena iz starih oblek in krp, da bi s svojo strašnostjo in podobnostjo človeku varala ptiče, »dokažujoč« jim, da nekdo sredi njive »preži« na nje, ampak je služilo vedno tudi za nadimek prav grdega človeka, še pogostejše pa za smešno ali neokusno oblečenega. Strašilo pa je imelo tudi svoj simbolični pomen... Strašilo po njivah se boje samo

Z manevrov francoske armade. Velikih gorskih manevrov se je udeležil tudi generalštabni poveljnik general Gamelin. Na podobi vidimo generala Gamelina, ko se »rokuje« s psom-bernardcem, ki tudi služijo francoskim izvidniškim četam v visokem gorovju.

neumni ptiči, ki ne razlikujejo maske od živega bitja.

In kakor vsaka stvar v prirodi, se da tudi to v neštevilnih primerih prenesti na ljudi. Kako vendar v življenju kar mrgoli strašil, ki bi jih takoj, če jih natančneje in od blizu pogledamo, spoznali in videli, da so le nekaj cunj, natrpanih s slamo, — vse skupaj pa približno prav tako neškodljivo kakor tisti gospodek v polju. Zastrasovalna metoda je zelo priljubljena, kajti še vedno se prav s pridom uporablja proti ljudem, ki so malo preveč boječi, tihi in ne ljubijo sporov. Kakor hitro se pa tak človek več ne ustraši — bodisi, da se je nanj že navadil, bodisi, da ga je spoznal, spoznal tudi njegovo notranjost, zlasti bolj gori pri vrhu... — tedaj se navadno umakne strašilo, in sicer kar naglo, zakaj na odpor in pogum ni bilo pripravljeno, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Kako bo pa sedaj, ko bodo začela ta strašila počasi izginjati z njiv? Tedaj ne bomo mogli več simbolično uporabljati te

Podoba iz kitajsko-japonske vojne. Potem, ko so podrli vse mostove, si vojaštvo v naglici gradilo zasilne mostove, da more priti armada na drugi breg. To delo je zelo težavno in terja od takozvanih pontonskih vojaških oddelkov največje požrtvovanje, saj morajo pontonci včasih graditi zasilne prehode čez vodo v največjem ognju iz pušk in topov ter strojníc.

Srečni Amerikanci in nesrečni diktatorji

Diktatorji imajo skoro vse, kar hočejo, le ne svobode, kakršno uživamo mi. Naših poti nihče ne kontrolira, v naše jedi in pljače nihče ne vtika svojih prstov, z izjemo kuharic in natakarjev, a cesti nas noben pes ne povoha, nihče ne lovi naših besed, spimo lahko brez skrbi doma ali pod hrushko in celo kakšni srčni dami lahko dvorimo (če imamo veselje in priliko) med štirimi očmi in ušesi. Skoro edini sovražniki, katerih se nam je treba bati, so podivjani avtomobilisti.

Neumne rokoborbe in krvavi ples

V Newyorku se je pred nedavnim vršila boksarska tekma za prvenstvo med dvema slovečima profesionalnima rokoborcema. Možaka sta se obdelovala z rokavicami, v katerih so bile sveda trde pesti. Gledat ju je prišlo okrog 90.000 ljudi, ki so plačali okrog milijon dolarjev vstopnine. — Marsikateremu izmed nas, ki je o tem bok sanju slišal in čital, se vsa ta reč zdi skrajno neumna. Pa ni niti izdaleč tako neumna, tako brutalna in tako draga, kot so na primer krvave tekme, ki se že dolge mesece vršijo v Španiji in na Kitajskem. Amerika naj le ostane pri svojih rokoborbah in naj prepusti krvavi ples ponoreli Evropi in Aziji.

Postave v urejeni državi

V mestu St. Joseph, Missouri, se oblasti do pike držijo postav. Tam je neka žolna vsako jutro na vse zgodaj tako razbijala po pločevinastem okrasku neke hiše, da so se stanovalci pritožili policiji zaradi kaljenja nočnega miru. Mestni prosekutor je torej izdal zaporno povelje za nepokojnega ptiča in policist je slednjemu uradno napovedal aretacijo. Ptič se za zaporno povelje ni zmenil, in ko je hotel pobegniti, se je policist poslužil svoje uradne pravice in ga je ustrelil. Njegovi zemeljski ostanki so bili v škatli od cigar izročeni materi zemlji. V tem je dokaz, da je v urejeni državi mogoče vsak problem rešiti postavnim potom.

Vranje meso užitno

Meso vran je užitno in baje prav tako okusno kot meso druge perutnine, če je pravilno pripravljeno. Neka tovarna v USA se celo bavi s konzerviranjem vranje ga mesa.

Česa pravi osli ne smejo...

V Novem Sadu je bil obsojen na 400 dinarjev globe neki šaljivec, ki je bil privedel na maskeradno veselico tri prave osle. Z drugimi besedami se to reče, da pravi osli ne smejo igrati oslov oziroma ne smejo konkurirati maskaram.

Križi in težave s spomeniki

Ob cesti št. 25, nedaleč od vasice Blue Ball v državi Ohio so leta 1922. postavili spomenik prašču neke odlične svinjske pasme, ki se je razvila v dotičnem okolišu. To se morda čudno sliši in čita, toda po svetu so postavljali in še postavljajo spomenike še vse drugačnim praščem kot je bil ohijski.

Krvavi upori v Indiji. V Rangoonu v indijski pokrajini Birmi je prišlo med mohamedanci in budisti do resnih in krvavih spopadov, v katerih je padlo nad 50 smrtnih žrtev, več sto ljudi pa je bilo ranjenih.

Veliki vojaški manevri francoske armade ob italijanski meji. Pred nedavnim so imeli francoski planinski ter motorizirani oddelki francoske vojske večje vojaške vaje ob italijanski meji. Vaje so se vršile v gorah, v višini nad 3000 m ter so bile zelo naporene. Na podobi vidimo vojaško taborišče ob vznožju gore Col du Lautaret.

KARO ČEVLI

MARIBOR 13
GOSPOSKA ULICA

Preminuli voditelj slovaške katoliške avtonomistične stranke pater Andrej Hilinka

Največji transformator za veliko napetost

Znane tvornice A.E.G. so nedavno izdelale največji mobilni transformator za tok velike napetosti na svetu. Ta mobilni transformator rabijo za provizorij pri izmenjavanju drugih stabilnih transformatorjev in tudi v slučaju obratnih velikih motenj. Posebnost tega transformatorja je tudi v tem, da ima svojo lastno vklopilno napravo. Ta ogromni transformator, ki je montiran na posebne železniške vagone, je dolg 35 metrov in tehta 250.000 kg. Transformirani zamore 100.000 Kilovolt-amperev od 220.000 Volt na 110.000 in še tretjo možnost z 10 tisoč Volti, ki premorejo oddajo 40 tisoč Kilovolt-amperev. Za ta transformator so porabili 12.000 metrov bakrene žice in 24.000 kvadratnih metrov jeklene pločevine. Celi transformator počiva na 18 oseh. Transformator izgleda kot nekaj oklopni vlak ter premore, če bi ga dnevno popolnoma izrabljali, letno

transformirati eno milijardo kilovatih ur. Ta najnovejši umotvor tehnike je torej v stanju preskrbeti z električno energijo celo velenje.

Ljubezen in še kaj...

Neki francoski general, ki je nedavno umrl, je svoje dni pripovedoval sledečo resnično zgodbo iz svojega življenja. Bilo je leta 1870/71., ko se je udeležil vojne proti Nemčiji. Mlad poročnik kavalerije se je nastanil v etapi bojišča pri nekem francoskem županu, ki je imel zelo lepo ženo. Mlad poročnik se je seveda do ušes zaljubil v mlado gospo, ki razen tega ni imela gluhih ušes za njegove galanterije. Nekega dne se je hotel prepričati, dali ga ona res ljubi, zato ji je dejal, da je dobil povelje za odhod ter da bo naslednjega dne s svojim moštvom odjezdil. »Ah, škoda!« se je izvilo iz ust mlade gospe, ko je sedel poročnik pri obedu z županom in njegovo soprogo. Poročnik je bil ves srečen, imel je dokaz, da ji ni vseeno, če bi odšel. Še istega večera pa ji je dejal, da se je povelje že spremenilo ter da ostane še dalje časa pri njej. Druga dne pa je mladi častnik slišal pod oknom preprič iz spalnice župana. Slišal je ljubeznivega župana, ki je svoji gospej soprogi očital koketiranje s poročnikom. »Misliš, je dejal, da nisem videl, kako ga z očmi požirajo?« — »Dragec,

se je tedaj oglašila ona, »jaz delam to vendar v najinem interesu.« — »Kaj, v najinem interesu?« — »Da« — je gostolela sladka soproga — »on ima s svojimi možmi osem konjev v našem hlevu. Če ostanejo še do konca tega tedna, bomo s tem konjskim gnojem lahko pognojili celo isto njivo...«

Judež lškariljo

Neki čudak v mestu Initzter je prišel na idejo, združiti ali organizirati v mogočno društvo vse tiste individuje, ki so kdaj koli v življenju koga izdali. V poštev bi prišli le takšni zaslužni člani, ki so se ob priliki izdajstva krepko z dejanjem okoristili. Za patrona društva je predlagal Judeža lškariljo, ki je znan iz Sv. pisma kot izdajalec Gospodov. Pravila nudijo članom razne ugodnosti, tako n. pr. četrtinsko vožnjo z vlakom, brezplačno potovanje na morje, dnevnic v času počitnic, svobodno glasovanje i. sl. Članarina je precejšnja. Kljub temu so se priglasili v društvo skoraj vsi meščani zgoraj imenovanega mesta. Mož je kasiral članarino že vnaprej. Neke noči jo je s tremi kovčgi denarja jadno pobrisal v inozemstvo, kjer se je nastanil v najboljšem hotelu sredi mesta. Novinarjem je izjavil, da ga je postalo navsezadnje le strah takšnega ogromnega števila izdajalcev in da je z vsem skupaj nameraval le šalo!

Angleški obisk v Gdansk. Pred dnevi je obiskal prvi lord angleške mornarice Duff Cooper mesto Gdansk. Ob tej priliki je angleški mornariški minister razgovarjal tudi s predsednikom gdanskega senata Greiserjem. Ta obisk je v toliko važen, ker se že delj časa širijo vesti, da bi Anglija nikakor ne nasprotovala priključitvi Gdanska k Nemčiji.

Šiviljam

se priporoča pri

raznovrstno svilo p o c e n i p o
8, 10, 12 din meter

I. Trpin-u
Maribor, Vetrinjska ul. 15

2500 Din rabite,
da zaslužite 1000 Din
mesečno doma.

Dopise:
„Anos“ Maribor
Orožnova 6
Priložite znamko!

S POTI PO ČEŠKOSLOVAŠKI

AING.

Ko prevozi s prijateljem Andrejem češko-nemško mejo, naju navda neko posebno čustvo veselja in zadovoljstva. Kakor tudi ne? Saj je vendar pred dobrim mesecem bildo videti, da nama ne bo mogoče med brate Čehoslovake, saj je nad njimi že visel Damoklejev meč, ki so ga pa s svojim pogumom, ki mu ga trenutno ne najdemo primere v Evropi, spet sami odstranili. Čeprav je šele dve po polnoči in je zunaj še precej temno, vendar sloniva ob oknu, da bi videla to čudovito deželo, ki se ni uplonila premoči orjaka, ki ji je grozil, vzeti to, za kar se je borila že toliko in toliko stoletij in za kar je izkrvavelo na tisoče in tisoče njenih najboljših sinov: svobodo in demokracijo. A polagoma se le zdani in češka zemlja se nama pokaže v svoji posebnosti in lepoti.

Pokrajina je rahlo valovita. Druga ni videti kakor njive, njive. Posejane so s pšenico, deteljo, makom in zasajene s krompirjem. Tu in tam kak travnik, drugega ni videti. Nikakih pašnikov in velikih vrtnikov kakor pri nas, njiva se drži njive, vmes niso potrebne jelše, ki bi delale mejo; njive so mogo obsežnejše kakor pri nas. Prevladuje pšenica, lepo rumena je, žeti je še niso začeli. Ze zdaj je opaziti, kako je izrabljen vsak košček zemlje, kako je zemlja obdelana skrbno in razumno. Tu in tam drvimmo mimo vasi. Hiše so zidane in krite z opeko, vsaka ima majhen vrt in sadovnjak, ponekod se drže druge druge kakor pri nas v me-

stu ali trgu. Cerkev se ne dviguje tako mogočno iznad vasi kakor pri nas. Vsa vas je mnogo bolj stisnjena, saj je vendar škoda za zemljo, treba jo je posejati s pšenico. Nekatere vasi so bolj podobne našim trgov kakor vasem. Tu in tam pa se zasveti v jutranji svetlobi večje ali manjše jezero. Posebno blizu Budajovic jih je mnogo.

Z veliko brzino hitimo proti Pragi, na obeh straneh valovi pšenica, le tu in tam se pokaže kakšen gozd. V presledkih privozimo v mesto, ki še spi, njegovo zidovje se kopa v jutranjem soncu: Budajovice, Tabor, Benešov. Vstrie nas teče široka asfaltirana cesta že od meje, včasih se kam oddalji, pa spet se primakne v našo bližino. Po njej drve čedalje pogostejše tovorni avtomobili, njihov cilj je večinoma isti kakor naš, hite v Prago, srca in pljuča vse države. Po številnih tovarnah in villah, ki se množe ob progi, sklepamo, da ni več daleč. In res, vlak kmalu zavosi v predmestja in se ustavi. Praga!

Hodiš nekaj dni po Pragi, občuduješ lepe široke ulice, skrbno ohranjene starinske stavbe, od katerih ima vsaka svojo zgodovino, čudiš se lepoti, ki jo srečaš na vsak korak, še bolj se pa čudiš nečemu drugemu: po pisanju naših in tujih časopisov si pričakoval, da si ljudje komaj upajo na ulice, ki bi naj bi bile polne vojaštva, na vsakem križišču si pričakoval namesto stražnika, ki urejuje promet, strojico; v resnici pa ne vidiš ničesar

podobnega. Ljudje vedri hite za svojim poslom, njihovi obrazi ne razodevajo niti najmanjšega strahu in zaganosti. Na ulicah je promet, kakor ga v tem poletnem času ni v nobenem drugem velenju. Ljudje hodijo v urade, trgovine in prodajalne, kakor bis res v Evropi vladal popoln mir in res ni nobene države, ki bi ne bila zadovoljna s stanjem, kakršno je v Evropi že dvajset let. Ko govoriš z njimi, spoznaš, da se prav dobro zavedajo nevarnosti, ki jim še vedno preti, toda ne bojijo se je! »Mi se ne damo!«, to je klic, ki ga ne slišiš samo iz njihovih ust, marveč ga še mnogo bolj čutiš iz vsega njihovega življenja in ravnanja. Opravite vabijo, da se čimprej preskrbijo z njo. Zgodi se ti, da se začuden ozreš v izložljajo delo, ki jim je naloženo, obenem pa se tudi pripravljajo na obrambo.

V časopisih vidiš med raznimi reklamami tudi reklame za plinske maske. Celo na oglasnih deskah vidiš lepake, ki prikazujejo razne vrste plinskih mask in bo, pred katero si nevede obstal. Vsa je napolnjena z plinskimi maskami najrazličnejših tipov. A ne na ogled! Listič, ki je pritrjen na vsaki maski in ki nosi njegovo ceno, ti pove, da so naprodaj. V trgovini opaziš ljudi, ki si jih natikajo na glave in poskušajo. Mladi so in stari, nekateri so že blizu groba, drugi še prav ne vedo, kaj je življenje. A oboji bi še radi živeli. Dolgo izbirajo. Težko je najti takšno, ki jih bo res obvarovala strašne smrti. Pred trgovino postajajo tujci, čudijo in želijo z menoj vred vsakomur, da mu ne bi bilo treba nikoli zares natakiniti te pošasti na glavo; če pa jo bodo morali, pa naj jih ohrani pri življenju.

Ko jih vidiš odhajati z masko pod pazduho, te nehote zaskrbi: kaj pa ti in tvoji doma? Ali se nam res ni treba ničesar

bati, da živimo tako brezskrbno in se tako malo brigamo za svojo obrambo?

Spoznavaj, da so ti ljudje pogumni in so tudi pripravljeni na vse. »Kar imamo, ne bomo dali!« pravijo. In kaj pravzaprav imajo? Ali samo to krasno, rodovito zemljo, ali še kaj več? Polagoma spoznaš, da imajo še mnogo, mnogo več. Imajo svobodo in demokracijo, kakor je menda ni v toliki meri nikjer drugod v Evropi. Prebiraš časopise in opaziš, da lahko pišejo o vsem, kar se dogaja v državi in izven nje, kupiš si lahko časopise vseh držav in vseh struj, govoriš in debatiraš lahko o vsem. To je nekaj, česar ne moreš prav pojmiti, doker ne vidiš na lastne oči in se ne prepričaš sam. Greš v kino, kjer v predfilmu predvajajo reportažni film o vsesokolskem izletu in sportnih dneh v Moskvi. Gledalci navdušeno ploskajo, ko se pokaže na platnu njihov državni poglavar, predsednik dr. E. Beneš, vzklikajo pa tudi naši strumni vojski in celo sovjetski. Sploh so zelo navdušeni za našo vojsko in naše šole, vidijo v njih naše pobornike svobode in varuhe demokracije. Ne morejo in ne morejo jih pozabiti, čeprav je že preteklo štirinajst dni, kar so jih videli. Kar nerodni ti je, ko vidiš, kake velike prijatelje imamo v Čehoslovaki in se spomniš, kako so svojčas pistli o njih nekateri naši časopisi. Saj to je vendar narod, ki nam mora biti vzor ne samo v tem, kako naj delamo, mtrveč tudi, kako naj živimo; sem bi se morali pogostejše kakor doslej hoditi naši možje učiti, pa ne bi bili tako malenkostni in včasih tako strašno daleč za časom.

To je resničnost, lahko pa si greš v Pragi ogledat kraj, kjer »izdelujejo« sanje. To je Barrandov. Tu stoje veliki filmski ateljeji. (Dalje.)

Oglasi v „EDINOSTI“ posredujejo med mestom in deželo!